ALŪKSNES UN MALIENAS ZIŅAS

LAIKRAKSTS ZIEMEĻAUSTRUMVIDZEMEI · NR. 4 (695) · PIEKTDIENA, 16. JANVĀRIS, 2026. · Cena € 1,45 WWW.ALUKSNIESIEM.LV

Rallija fani: šīs dienas Alūksnē būs svētki!

» 2

Cik viegli būt gados jaunam darba meklētājam?

» 4 - 5

Pētījums: vēsturiskais apgaismojums Alūksnes Jaunajā pilī

» 10 - 11

No bērnības sapņa līdz lokomotīves kabīnei

» 8 - 9

VADA BĀNĪTI. Laikā, kad jaunie cilvēki biežāk domā par aizbraukšanu nekā palikšanu, 20 gadus vecais Markuss Rozenbergs ir izdarījis nepopulāru izvēli. Viņš strādā profesijā, kas prasa augstu atbildību, pacietību un tehniskas zināšanas, turklāt – reģionā. Kamēr dzelzceļš Latvijā meklē savu nākotni, Markuss to ik dienu veido Gulbenes – Alūksnes šaursliežu līnijā. Markusa ikdiena uz bānīša sliedēm apliecina, ka arī mazs vilciens var nest lielas idejas, bet apzināta izvēle palikt reģionā var kļūt par ieguldījumu visas nozares nākotnē. Plašāk par Markusa izvēli, darbu un skatījumu uz dzelzceļa nākotni – laikraksta 8. un 9. lappusē.

FOTO: AGITA BĒRZIŅA

Vizmas Belševicas stāstu ar savu skanējumu papildinās "Atzele"

» 16

"Prāta laboratorija": 50 spēles un labo darbu pilna azote

» 12 - 13

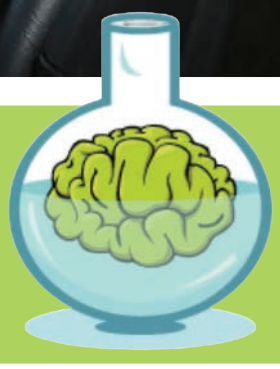

REDAKCIJAS SLEJA

LAURA FELŠA,
ŽURNĀLISTE
LAURA.FELSA@ALUKSNIESIEM.LV

Pierobeža nav nomale

Dzīvojot Alūksnes novadā, esmu dzirdējusi apzīmējumus "reģions", "attālums", "nomaļš". It kā atrašanās pie valsts robežas automātiski nozīmētu būt kaut kam mazākam, lēnākam vai mazāk svarīgam. Taču patiesībā pierobeža nav nomale – tā ir drošības līnija un dzīva kopiena, kurā cilvēki ne tikai dzīvo, bet arī strādā, audzina bērnus un veido nākotni.

Janvāris ir brīdis, kad ierasti runājam par jauniem sākumiem. Taču pierobežā jaunais gads bieži sākas ar veciem jautājumiem – vai būs darbs, vai būs ceļi, vai būs jaunieši, kuri paliek? Alūksnes novads nav tukša vieta kartē. Tā ir teritorija ar uzņēmējiem, skolotājiem, mediķiem, zemniekiem, jauniešiem, kuri grib strādāt un dzīvot savā dzimtajā pusē. Taču, lai tas notiktu, ar labiem nodomiem vien nepietiek. Jārada vide, kurā gribas ne tikai izdzīvot, bet dzīvot. Bieži runājot ar cilvēkiem, esmu jautājusi – vai zini kādu zelta noslēpumu, kam jānotiek, lai cilvēki mūsu novadā atgrieztos? Atbildi tā arī neesmu saņēmusi, laikam jau mums katram pašam jāgrib te būt, jāatrod iespēja šeit dibināt ģimenes. Prieks redzēt un komunicēt ar strādātgribošiem, radošiem jauniešiem, kuri ir šīs puses patrioti, – viņi neaizbrauc, bet paliek.

"Lūk, varam ar lepni paceltu galvu teikt, ka dzīvojam vietā, kur sākas mūsu valsts!"

Pierobežai nepieciešama īpaša attieksme, izpratne, ka vienādi noteikumi visā valstī praksē nenozīmē vienādas iespējas. Darba vietu piedāvājums šeit ir ierobežotāks, sabiedriskais transports – retāks, mājokļu izvēle - šaurāka. Tajā pašā laikā prasības cilvēkiem ir tieši tādas pašas kā Rīgā: strādāt, maksāt nodokļus, būt aktīviem un lojāliem valstij.

Ja pierobežā jaunietis pēc skolas neredz iespēju strādāt, dzīvot un attīstīties, viņš aizbrauc. Ne tāpēc, ka nemīl savu novadu, bet tāpēc, ka grib nākotni. Un katrs aizbraukušais ir signāls, ka kaut kas sistēmā nestrādā. Varu jau viņus saprast – galvaspilsētas kārdinājumi vilināt vilina, arī ar mani pašu tā reiz notika. Bet esmu pateicīga, ka atgriezos Alūksnē, – šī ir vieta, ko mīlēt. Šeit ir uzņēmēji, kuri dod iespēju strādāt gribošajiem. Man ir svarīgi, ka varu te justies droši, kas attiecas uz bērniem – viss ir sasniedzams, man sirds ir mierīga, jo skola tepat, aiz stūra. Prieks, ka skolēniem ir plašas interešu izglītības iespējas, – es teiktu, mēs ejam uz augšu, uz priekšu! Pierobeža nav nomale. Alūksnes novads ir miera osta, kur sapņu piepildījums nav nereāls! Tā ir vieta, kur sākas Latvija. Un, ja gribam stipru valsti, mums jāsāk ar stiprām pierobežām – ne tikai vārdos, bet arī darbos. Lūk, varam ar lepni paceltu galvu teikt, ka dzīvojam vietā, kur sākas mūsu valsts!

Un, skatoties ārā pa logu, atkal varam lepni pacelt galvu, jo dzīvojam taču ziemas galvaspilsētā! Ir daudz labu iemeslu, lai te būtu. . AMZ

Laikraksts Ziemeļaustrumvidzemei

ALŪKSNES UN MALIENAS ZIŅAS

www.aluksniesiem.lv

Izdevējs – SIA «Malienas Ziņas»
Brūža iela 1, Alūksne, LV-4301
Reģistrācijas apliecības nr. 43203000248.
Indekss – 3003, 3156.
Iznāk kopš 2019. gada 4. janvāra.
Galvenā redaktore Sandra Apine,
e-pasts: info@aluksniesiem.lv.
Redakcijas tālr. 64307062.
Redakcijas adrese – Brūža iela 1, Alūksne, LV-4301.
reklāma – tālr. 26410083,
e-pasts: reklama@aluksniesiem.lv
Iespiests SIA «Poligrāfijas grupa Mūkusala».
Iznāk otrdienās, piektdienās.
Par skaitļu un faktu, kā arī sludinājuma tekstu pareizību atbild autors.
Publicētie materiāli ne vienmēr atspoguļo redakcijas viedokli.
Pārpublicēšanas vai citēšanas gadījumā atsauce obligāta.

KOMENTĀRS

Rallija dienas Alūksnē būs īsti svētki!

Nākamajā nedēļas nogalē – 23. un 24. janvārī - Alūksnes novadā notiks Latvijas rallija čempionāta posms "Rally Alūksne 2026". To šī sporta veida pārstāvji un līdzjutēji gaida ar lielu nepacietību un atzīst – rallija dienas Alūksnē ir īsti svētki!

Dzinējspēks un sirdslieta

KRISTAPS PLOCĀNS, alūksnietis, viens no rallija organizatoriem:

"Ralliju gaidu ar nepacietību! Pasākumā atbildu par apsardzes jautājumiem, kur galvenais ir cieša un profesionāla sadarbība ar Zemessardzi. Gadu no gada strādājam kopā ar zemessargiem, lai nodrošinātu maksimālu kārtību un drošību visā sacensību norises laikā. Mans tiešais uzdevums ir instruēt zemessargus par viņu konkrētajiem pienākumiem sacensību laikā. Kopīgi un detalizēti izrunājam katru pozīciju un rīcību, kas viņiem jādara trasē un tās apkārtnē, jo drošība šāda mēroga sacensībās ir pirmajā vietā. Zemessardzes iesaiste ir neatsverama, jo viņu disciplīna un prasmes palīdz pārvaldīt gan lielās skatītāju plūsmas, gan nodrošināt, lai neviens lieki neapdraudētu sevi vai sportistus.

Pats rallija rīkošanā darbojos jau vairāk nekā desmit gadus, un varu droši teikt, ka tas ir svarīgākais pasākums mūsu pilsētā. Gatavošanās process ir pamatīgs, mēs pie tā strādājam jau no novembra līdz pat februārim. Man tā ir sirdslieta, jo šādu darbu bez atalgojuma var darīt tikai tad, ja tas patiesi patīk un ir iekšēja griba to darīt. Esmu devies arī uz skolām, lai stāstītu jauniešiem par savu profesiju un ralliju. Bērni ir kļuvuši daudz zinošāki un ieinteresētāki. Savukārt sacensību laikā novēroju, ka bērni ir pierunājuši vecākus doties uz ātrumposmiem, lai skatītu, kā sacensības notiek klātienē. Mūsdienās bieži vien ir tā – ja bērns grib redzēt ralliju, tad arī vecāki ir klāt, un tas palīdz veidot jaunu interesentu paaudzi.

Alūksnei šis pasākums nozīmē atpazīstamību un tūristu piesaisti. Tūristi, kuri šeit ierodas janvārī uz ralliju, bieži vien ir patīkami pārsteigti par pilsētas skaistumu. Tas strādā kā ilgtermiņa reklāma, jo cilvēki, kuri mūs iepazīst ziemas apstākļos, nereti atgriežas vasarā. Arī aizbraucot uz sacensībām citur, piemēram, Cēsīs vai Gulbenē, mēs vienmēr dzirdam atzinīgus vārdus, cik Alūksnē ir veiksmīgi noorganizētas sacensības un viesmīlīga vide.

Tūristu un viesu pieplūdums ir neatsverams atbalsts vietējiem uzņēmējiem. Janvāris parasti ir finansiāli klusāks mēnesis, tāpēc rallija apmeklētāji, kuriem vajadzīga ēdināšana un naktsmājas, sniedz nozīmīgu finansiālu atspērienu. Kafejnīcas un viesnīcas ir pilnas. Tāpat priecājos, ka ralliju atbalsta visi lielākie novada uzņēmēji un arī tie uzņēmēji, kuri rallijā piedalās no citiem novadiem, piemēram, Valmieras, Gulbenes. Vienmēr viņiem arī par to pateicamies. Arī pašvaldība to saprot, tāpēc ar katru gadu arvien vairāk atbalsta un palīdz risināt dažādas organizatoriskas lietas, piemēram, ielu norobežošanu un stāvvietu, ielu rūpīgāku attīrīšanu no sniega, lai uzņemtu visus viesus un viņu transportu.

Rallija nākotni es vērtēju ļoti cerīgi, jo interese par šo sporta veidu pieaug. Mēs dalāmies pieredzē un palīdzam organizēt pasākumus arī citviet, piemēram, Madonas novada Cesvainē. Tas, ka rallija kalendārā parādās jaunas vietas, ir interesanti gan pašiem braucējiem, gan skatītājiem. Īpaši priecē minirallija attīstība un gados jauno sportistu ieinteresētība. Redzot mūsu pašu braucēju panākumus pasaules līmenī, piemēram, Mārtiņa Seska, ir skaidrs, ka rallijam Latvijā un Alūksnē ir nākotne."

Pilsētas vārds izskan arvien tālāk

AIVARS PLATNIEKS, uzņēmējs, aktīvs līdzjutējs:

"Alūksnes rallijs ir pasākums, pie kura organizatori strādā patiešām nopietni. Vienmēr, cik esmu pats braucis un skatījies, viss tehniskais nodrošinājums un vietu iekārtojums vienmēr ir augstākajā līmenī. Drošība šeit ir prioritāte, tādēļ apsardze pielieto svilpes, norobežojumus, mutiski brīdina, lai cilvēki nedodas bīstamajās zonās, jo skatītājiem ir tendence to darīt. Tomēr, ja vien cilvēki paši ir uzmanīgi un ieklausās personāla norādēs, viss rit gludi un bez starpgadījumiem.

Šis rallijs Alūksnei ir neatsverams ieguvums, jo šeit sabrauc liels daudzums sportistu un līdzjutēju ne tikai no Latvijas, bet arī no kaimiņvalstīm, īpaši igauņi, kuri pie mums ir bieži un gaidīti viesi. Tie ir ienākumi uzņēmējiem, bet pilsētai sniedz atpazīstamību. Man ir patiess prieks redzēt, kā rallijs kalpo tūrismam. Daudzi viesi, kuri Alūksni pirmoreiz ierauga tieši rallija laikā, ir sajūsmā par ziemas ainavām un pilsētas sakoptību, jo atbildīgie dienesti ir īpaši pacentušies pilsētu sakārtot viesu ērtībām. Sportisti un viņu līdzjutēji atbrauc janvārī uz sacensībām, bet rodas interese redzēt, kā šī pati pilsēta izskatās vasarā. Viņi atgriežas vēlreiz, atved savas ģimenes, un tādējādi tūrisma attīstība notiek dabiskā un ļoti veiksmīgā veidā. Jāuzsver arī tas, ka organizatori vienmēr pēc rallija trases sakārto, līdz ar ko nevienam nav iebildumu, nav sūdzību, jo organizēšana ir augstā līmenī.

Kopumā rallija dienas Alūksnē ir lieli svētki. Skatītāji uz trasi dodas jau sagatavojušies, paņemot līdzi kādu tēju vai uzkodas. Esmu novērojis, ka īpaši vienmēr gatavojušies ir igauņu līdzjutēji. Viņi jau laikus atbrauc ar īpaši aprīkotiem busiem, teltīm, izraugās vispiemērotāko vietu sacensību vērošanai, atrok to no sniega, iekur ugunskuru, vāra tēju, gatavo uzkodas. Autorallijs Igaunijā ir nacionāls sporta veids, tādēļ viņiem jau ir zināmas tradīcijas. Arī no organizatoru puses tiek darīts viss, lai katrs braucējs un līdzjutējs te, Alūksnē, justos gaidīts. Atsevišķās vietās arī vietējie uzņēmēji piedāvā tēju un uzkodas. Tā ir kvalitātes zīme, ko mēs spējam nodrošināt, un tas ir iemesls, kāpēc cilvēku pieplūdums ar katru gadu ir tik ievērojams. Pilsētas vārds izskan arvien tālāk." AMZ

Aivita Lizdika

Par atkritumu apsaimniekošanu maksāsim vairāk

Atkritumu apsaimniekošanas jomā šis gads iedzīvotājiem nesis vairākus jaunumus, kas skar ikdienas norēķinus, apsaimniekošanas maksu un prasības privātmāju saimniekiem. Viena no būtiskākajām izmaiņām ir atteikšanās no skaidras naudas darījumiem uzņēmuma SIA "Lautus Vide" kasē.

Kā skaidro klientu apkalpošanas jaunākā speciāliste Liene Moskaļenko, iedzīvotājiem tiek izsniegti rēķini, kurus var apmaksāt internetbankā, tirdzniecības vietās vai arī pastā. "Lai gan vecākajai paaudzei internetbankas bieži vien nav, pastā norēķini joprojām ir pieejami, un tie nav aplikti ar lielu komisijas maksu," norāda speciāliste.

No šī gada palielināsies maksa par atkritumu apsaimniekošanu - nešķiroto sadzīves atkritumu apsaimniekošanas maksa no 1. janvāra ir 33,26 eiro bez PVN par 1 m^3 atkritumu (40,24 eiro ar PVN par 1m^3 atkritumu) līdzšinējo 31,38 eiro/m^3 vietā.

ŠOGAD atkritumu apsaimniekošanas maksa nedaudz, bet palielinās.

Liene Moskaļenko: "Lielgabarīta atkritumus, ko pie kopējiem konteineriem izmet kāds negodprātīgs iedzīvotājs, savāc "Alūksnes nami", bet par izvešanu maksā visi daudzdzīvokļu mājas dzīvokļu īpašnieki."

3,26 eiro vietā 3,33

Uzņēmumā skaidro, ka atbilstoši Dabas resursu nodokļa likuma grozījumiem šogad palielinās nodokļa likme par sadzīves atkritumu apglabāšanu no 120 eiro (par tonnu) uz 130 eiro (par tonnu). Tādēļ Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija (SPRK) 2024. gada 12. decembrī pieņēma lēmumu, ka nešķiroto sadzīves atkritumu apstrādes tarifs atkritumu aprites ekonomikas centrā "Kaudzītes" no šā gada būs 161,93 eiro par tonnu bez PVN.

"Līdz ar to nešķirotu sadzīves atkritumu un dalīti savākto bioloģisko atkritumu apsaimniekošanas maksa "Lautus vide" klientiem 2026. gadā palielināsies tikai nedaudz. Piemēram, sadzīves atkritumu izvešana 2025. gada beigās par 0,1 kubikmetru nešķiroto atkritumu maksāja 3,26 eiro, bet šogad par šādu pašu apjomu būs jāmaksā 3,33 eiro bez PVN," skaidro uzņēmumā. Savukārt, piemēram, par 0,1 kubikmetru bioloģisko atkritumu izvešanu 2025. gadā bija jāšķiras no 1,96 eiro, bet par tādu pašu apjomu šogad nāksies maksāt 2,00 eiro bez PVN.

Papildus tam no 2026. gada 1. janvāra palielināsies SIA "ZAAO" cenas par liela izmēra atkritumu un būvniecības atkritumu pieņemšanu un apstrādi, tajā skaitā apglabāšanu, atkritumu aprites ekonomikas centrā "Kaudzītes".

Reizi trīs mēnešos

Jaunie atkritumu apsaimniekošanas noteikumi būtiski skar līgumu izpildi privātmāju sektorā, kur noteikts, ka atkritumi jāizved vismaz reizi trīs mēnešos. L. Moskaļenko atceras, ka sākotnēji tas izraisījis lielu pretestību. "Cilvēki pauda neapmierinātību, norādot, ka tik daudz atkritumu nesaražo, lai izvestu reizi trīs mēnešos, tādēļ būs jāmaksā par velti. Tagad izveidojusies pretēja situācija – tie, kuri bija neapmierināti, nereti piesaka pat papildu izvešanu. Tas apliecina, ka pat pie mazākā apjoma atkritumi tomēr rodas un to regulāra izvešana ir nepieciešama," saka L. Moskaļenko. Darba ikdienā neizpaliek arī loģistikas izaicinājumi, īpaši vietās ar sarežģītu infrastruktūru, kā, piemēram, Latgales ielā. Tur, kā stāsta speciāliste, šaurības dēļ smagajai tehnikai ir gandrīz neiespējami piekļūt konteineriem. "Iela ir šaura, tādēļ šoferim jāizbrauc atpakaļgaitā. Nevaram likt arī iedzīvotājiem smagos konteinerus stumt gabalu līdz nākamajai ielai. Tomēr cilvēki dažkārt ir nesaudzīgi savās kategoriskajās prasībās – ja vajag izvest, tad tagad un uzreiz," norāda speciāliste.

Šķirošanā pozitīvas tendences

Pozitīvas tendences vērojamas atkritumu šķirošanā, kas kļūst arvien populārāka. Uzņēmuma pārstāve apstiprina, ka iedzīvotāji ir iesākuši šķirot gan bioloģiskos atkritumus, gan aktīvi izmanto bezmaksas iespējas nodot papīru, stiklu, plastmasu un metālu. Tāpat alūksnieši bieži vēršas šķirošanas laukumos, lai nodotu elektrotehniku un riepas. "Elektrotehniku pieņemam bez maksas un četras autoriepas gadā tiem, kam ar uzņēmumu noslēgts līgums par atkritumu apsaimniekošanu. Savukārt lielgabarīta atkritumi laukumā ir par maksu," precizē viņa.

Tomēr aktuāla problēma joprojām ir atkritumu kaudzes pie daudzdzīvokļu māju konteineriem. Matrači, būvgruži un liela izmēra iepakojumi bieži tiek atstāti pie tvertnēm, taču tos atkritumu izvedēji parastajā kārtībā nepieņem. "Šos lielgabarīta atkritumus, ko pie kopējiem konteineriem izmet kāds negodprātīgs iedzīvotājs, savāc "Alūksnes nami", bet par izvešanu maksā visi daudzdzīvokļu mājas dzīvokļu īpašnieki," atklāj L. Moskaļenko.

Cer uz veiksmīgu sadarbību

Noslēgumā viņa vēl mierina, ka jaunie tarifi nav radījuši lielus iebildumus, jo izmaiņas ir nelielas – par standarta tilpumu cena pieaugs par sešiem eiro centiem, kas lielākiem konteineriem nozīmē vien aptuveni 40 centu starpību. "Ceram uz veiksmīgu sadarbību ar Alūksnes reģiona iedzīvotājiem un arī turpmāk klientiem sniegsim nemainīgi augstu pakalpojumu kvalitāti," norāda SIA "Lautus vide".

Jau informēts, ka Alūksnes novada pašvaldība 2024. gada 11. septembrī noslēdza līgumu ar SIA "Lautus vide" par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu uz trim gadiem, sākot no 2024. gada 11. novembra. AMZ

Teksts un foto: ***Aivita Lizdika***

Maksu par atkritumu apsaimniekošanu veido divi elementi:

1) domes apstiprinātā maksa par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu;

2) maksa par nešķirotu sadzīves atkritumu apstrādi atbilstoši Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas apstiprinātajam tarifam par atkritumu apglabāšanu poligonā "AP Kaudzītes".

AVOTS: SIA "LAUTUS VIDE"

Cilvēkiem rūp vide – par pārkāpumiem ziņo arvien vairāk

Valsts vides dienestam (VVD) 2025. gadā aktīvi ziņots par iespējamiem vides pārkāpumiem. Gada laikā saņemti vairāk nekā 7 800 iedzīvotāju ziņojumi, kas apliecina – cilvēkiem rūp vide, kurā dzīvojam, un arvien vairāk sabiedrības locekļu ir gatavi iesaistīties tās aizsardzībā.

"Arvien vairāk cilvēku apzinās, cik cieši mūsu pašu dzīves kvalitāte ir saistīta ar tīru un sakoptu vidi. Augsti novērtējam ikvienu, kurš nepaliek vienaldzīgs un ziņo par vides problēmām. Sabiedrības iesaiste ir viens no būtiskākajiem priekšnoteikumiem, lai kopīgi nodrošinātu drošu un veselīgu vidi. Paldies par atbildību, rūpēm un ikdienas izvēlēm, kas palīdz sargāt apkārtējo vidi," uzsver VVD ģenerāldirektors Andris Ķēniņš.

Iedzīvotāju ziņojumos visbiežāk fiksēti gadījumi par vidē izmestiem sadzīves atkritumiem – kopumā 1 362 reizes. Tāpat bieži ziņots par traucējošām smakām (1 224 gadījumi) un neatbilstoši apsaimniekotiem būvniecības atkritumiem (528). Šīs tēmas raksturo ikdienā sastopamas vides problēmas, kuras, pateicoties iedzīvotāju vērīgumam, iespējams savlaicīgi pamanīt un risināt.

2025. gadā Alūksnes novada iedzīvotāji Valsts vides dienestam, izmantojot mobilo lietotni Vides SOS, ziņojuši 40 reizes. Ziņojumi saņemti par iespējamu gaisa piesārņojumu. No tiem četri ziņojumi nodoti Alūksnes novada pašvaldības kompetencē, kur to izskatīšana un turpmākā rīcība atbilstoši normatīvajiem aktiem ir pašvaldības atbildībā.

Savukārt Smiltenes novada iedzīvotāji 2025. gadā, izmantojot lietotni Vides SOS, VVD iesnieguši 36 ziņojumus. Dienesta kompetencē reģistrēti 27 ziņojumi par dažādu veidu iespējamiem pārkāpumiem, tostarp neatbilstošu atkritumu apsaimniekošanu, traucējošu smaku izplatību, zvejas noteikumu pārkāpumiem un augsnes piesārņojumu. Deviņi ziņojumi nodoti Smiltenes novada pašvaldības kompetencē, kur to izskatīšana notiek saskaņā ar normatīvajiem aktiem. AMZ

Agita Bērziņa

AICINA ZIŅOT

Valsts vides dienests pateicas iedzīvotājiem par aktīvu iesaisti un ziņošanu par iespējamiem vides pārkāpumiem, tādējādi veicinot gan vides aizsardzību, gan vides noziegumu atklāšanu. VVD arī turpmāk aicina, pamanot negodprātīgu rīcību pret vidi, informēt dienestu, zvanot uz Vides SOS tālruni +371 26338800 vai izmantojot Vides SOS mobilo lietotni. Pirms lietotnes izmantošanas ieteicams pārliecināties, ka viedtālrunī ir instalēta jaunākā pieejamā lietotnes versija (Google Play vai App Store).

Starp sapņiem un realitāti: kā j

Evita Aploka: "Lai gan jauniešiem pārsvarā nav praktiskās pieredzes, darba vidē viņi vajadzīgo ātri apgūst."

Darba meklējumi jauniešiem Alūksnes novadā nereti kļūst par pirmo nopietno soli ceļā uz patstāvīgu dzīvi. Vieni darbu sāk meklēt jau skolas laikā, lai iegūtu pirmo pieredzi un kabatas naudu, citi – pēc izglītības iegūšanas, domājot par nākotni dzimtajā pusē. Tomēr iespējas strādāt novadā ne vienmēr sakrīt ar jauniešu vēlmēm un iecerēto profesiju. Ierobežots darba vietu piedāvājums, sezonalitāte un atalgojuma jautājums bieži liek jaunajiem cilvēkiem apsvērt došanos uz lielākām pilsētām vai ārvalstīm. Tajā pašā laikā reģionā netrūkst uzņēmēju un iestāžu, kas ir gatavi dot iespēju jauniešiem, īpaši vasaras mēnešos vai apvienojot darbu ar mācībām. Kā jaunieši vērtē savas iespējas atrast darbu tepat novadā un kas, viņuprāt, būtu jāmaina, lai jaunie cilvēki paliktu reģionā - par to plašāk šajā rakstā.

Jaunietim atrast darbu nav viegli

Alūksniete Anete Keomeģe, kurai ir 20 gadi, sezonas darbu Alūksnes skatu tornī atrada nejauši.

"2025. gada septembrī uzsāku studijas Latvijas Universitātē, un darbu ar studijām bija iespējams savienot. Jau iepriekš iesaistījos Alūksnes Tūrisma informācijas centra aktivitātēs, lai popularizētu Alūksni un novada tūrisma vietas, tāpēc šis darba piedāvājums bija turpinājums manām interesēm," stāsta A. Keomeģe, kura jau kopš skolas laikiem ir aktīva, komunikabla un labprāt fotografējusi Alūksni, līdz ar to viņai nav sveši dažādi tūrisma objekti. Tas savukārt pavēris iespējas iegūt interesantu darba vietu. "Šī pieredze man dod lielisku iespēju attīstīt savas komunikācijas prasmes un radošo domāšanu, kas noteikti noderēs arī turpmāk. Manuprāt, jauniešiem Alūksnē darbu atrast ir grūti, jo piedāvājumu mazā reģionā ir maz. Vienlaikus jābūt uzcītīgam meklētājam un nedrīkst baidīties no izaicinājumiem - es biju gatava izmēģināt jaunas iespējas, kas atalgojās," par savu pieredzi stāsta alūksniete.

Izvēlas elastīgu darba laiku

Kas jaunietei ir svarīgākie kritēriji, meklējot darbu? "Viens no galvenajiem ir iespēja izaicināt sevi un pierādīt, ka var apvienot darbu ar mācībām vai citām ikdienas aktivitātēm. Man bija būtiski just gandarījumu par paveikto un apziņu, ka daru kaut ko jēgpilnu. Jaunietim ir svarīgi, lai darbs sniedz ne tikai atalgojumu, bet arī pozitīvas emocijas un sajūtu, ka viņš ir noderīgs. Tāpat nozīmīga ir darba vide un attieksme – lai būtu saprotoši kolēģi un iespēja justies droši un novērtēti. Ļoti svarīgs ir arī elastīgs darba laiks, jo bieži vien paralēli notiek mācības," pārdomās dalās A. Keomeģe.

Viņa uzskata, ka jauni cilvēki izvēlas darbu, kur ir izaugsmes iespējas. "Tur, kur var augt, apgūt jaunas prasmes un vienlaikus just gandarījumu par to, ko dara, jo tieši tas dod motivāciju turpināt un attīstīties," uzskata jauniete un pauž cerību, ka arī nākamajā sezonā varēs turpināt darbu tūrisma nozarē un popularizēt dzimto vietu.

Svarīgs pieredzējušo kolēģu atbalsts

Bieži vien darba sludinājumos rakstīts, ka gaida darbinieku ar pieredzi, un tas uzliek "tabu" jaunajiem cilvēkiem, jo viņiem pieredze vēl nav iegūta. Anetei paveicies, jo darba devējs iepriekšēju pieredzi neprasīja – par to svarīgāka bija attieksme pret darba pienākumiem, vēlme tos izpildīt un spēja komunicēt ar cilvēkiem. "Šis darbs man deva iespēju pierādīt sevi un pārliecību, ka ne vienmēr izšķirošā ir pieredze, bet gan motivācija, atbildība un ieinteresētība darbā. Tomēr jāatzīst, ka sarežģītākais bija – nebaidīties kļūdīties. Bija daudz jaunu pienākumu un situāciju, kas radīja šaubas – vai es visu daru pareizi, un kā šajā gadījumā būtu pareizāk rīkoties. Tādēļ jaunietim bez pieredzes ir ļoti būtisks kolēģu atbalsts, ko es sajutu no pirmās dienas. Pieredzējušās kolēģes bija līdzās, palīdzēja jebkurā situācijā un atbildēja uz visiem jautājumiem, pat, ja tie šķita pavisam nenozīmīgi. Tas deva man drošības sajūtu un pārliecību par sevi. Pateicoties šim atbalstam, darba sākums man nebija stresa pilns, bet gan iedvesmojošs un pamācošs, un es ātri iejutos kolektīvā," saka A. Keomeģe.

Izzina karjeras iespējas reģionā

Jaunietei gribētos, lai darba piedāvājumu Alūksnes novadā un apkārtnē būt vairāk, lai jauniešiem pēc skolas absolvēšanas būtu iespēja strādāt savā dzimtajā vietā, jo ne visi raujas uz Rīgu. "Darba piedāvājumi ne vienmēr pilnībā atbilst jauniešu vajadzībām. Daudziem svarīgs ne tikai atalgojums, bet arī iespēja darīt darbu, kas patiešām patīk un dod gandarījumu, bet acīmredzot tādu pietrūkst. Ja darbs nepatīk, mēdz būt izdegšana," viņa spriež.

Kā tad saprast, ko īsti vēlies darīt? Kā vienu no iespējām saprast, ko dzīvē gribi darīt, Anete min Ēnu dienas, kad jaunieši var iepazīt sev interesējošas profesijas. "Šāda pieredze palīdz saprast, kāds darbs patiešām interesē, kā arī iepazīt profesijas praksē un turpmāk attīstīt vajadzīgās prasmes. Jauniešiem, kuri meklē darbu, es ieteiktu būt motivētiem un ticēt savām spējām. Ar savu gribasspēku un vēlmi darīt var iegūt ļoti daudz – attīstīt prasmes, gūt pieredzi un pakāpties pa karjeras kāpnēm augstāk, nekā sākumā šķiet iespējams," viņa iesaka.

Ir arī citi karjeras pasākumi. Lai jauniešiem dotu iespēju aktīvi iesaistīties savas nākotnes veidošanā un labāk izprast karjeras iespējas reģionā, Alūksnes novadā uzsākts vērienīgs "Erasmus+" līdzdalības projekts "Vision in Motion". Tā ir skolēnu pašu radīta iniciatīva – projektu no idejas līdz iesniegšanai un apstiprināšanai rakstīja un arī īsteno paši jaunieši. Projekta galvenais mērķis ir dot jauniešiem iespēju iepazīt dažādas profesijas, satikt nozares pārstāvjus, izjust profesiju ikdienu un saprast, kādas karjeras iespējas pastāv viņu dzimtajā novadā.

ARTŪRS MEIJERS SIA "Cewood" mehāniķa amatā strādā kopš 2023. gada oktobra, viņam šobrīd ir 26 gadi. Sandra Cukermane - Apine: "Artūrs uzsāka darbu pie mums uzreiz pēc augstskolas absolvēšanas, kurā bija ieguvis Inženierzinātņu Maģistra grādu Mehatronikā De Montfort Universitātē, Lesterā, Lielbritānijā. Viņš lieliski papildina mūsu komandas spēku."

FOTO: SANDRA CUKERMANE – APINE

Jārada labs iespaids

A. Keomeģe uzskata, jaunietim pirmais darbs nav tikai ienākumu avots, bet arī iespēja iepazīt sevi, augt un saprast, ko patiesi vēlas darīt nākotnē. "Katra darba pieredze, arī pati pirmā, ir svarīgs solis personīgajā izaugsmē un pārliecības veidošanā par sevi. Manuprāt, darot lietas no sirds, ar patiesu ieinteresētību un atbildību, iespējams radīt ne tikai gandarījumu sev, bet arī pozitīvu iespaidu apkārtējiem, darba devējiem. Tas savukārt palīdzēs vairot savas iespējas atrast darbu, kādu jaunietis patiesi vēlas. Īpaši svarīgi ir tas, lai būtu iespējas strādāt savā pilsētā, justies vajadzīgiem un novērtētiem, jo, ieguldot jauniešos, mēs ieguldām arī savas kopienas un pilsētas nākotnē," savu pārliecību pauž A. Keomeģe.

Jāveicina darba vietu radīšana

Izklausās labi, taču ne visiem veicas atrast piemērotu darbu un meklējumi ilgst jau vairākus mēnešus. Savā pieredzē dalās kāds 24 gadus vecs jaunietis, kurš publiski vēlas palikt anonīms. Jaunais vīrietis nav darba attiecībās jau ceturto mēnesi, mājās aug divgadnieks, līdz ar to ir lielāka atbildība. "Iepriekšējās darba attiecības pārtraucu personisku iemeslu dēļ, un šobrīd ir sarežģīts periods. Man ir darba pieredze celtniecībā – darbs nav bijis viegls, bet esmu pieradis pie agriem rītiem, smaga darba un atbildības. Taču pašreizējā situācijā nevaru nodrošināt savu ģimeni, bet ceru, ka, tuvojoties pavasarim, situācija uzlabosies," stāsta darba meklētājs, kurš regulāri interesējoties par aktuālākajiem darba sludinājumiem, bet līdz šim – neveiksmīgi. Atbildes bieži vien esot vienādas – "šobrīd darbiniekus nemeklējam", "darbs ir tikai uz pāris nedēļām" vai arī piedāvātā alga ir tik zema, ka ar to nav iespējams uzturēt ģimeni. "Ir sajūta, ka novadā darba iespējas sarūk, bet prasības un dzīves dārdzība tikai aug. Visvairāk sāp tas, ka neesmu slinks un nevēlos pabalstus. Gribu strādāt, pelnīt un godīgi nodrošināt savu bērnu. Pārcelties uz citu pilsētu ne vienmēr ir risinājums – tas nozīmē atstāt ģimeni, visu līdzšinējo dzīvi," saka alūksnietis, kuram ir rūgtums arī uz pašvaldību, kas viņa ieskatā varētu vairāk rūpēties par darba vietu nodrošināšanu. "Alūksnes novads bieži tiek slavēts kā mierīga un skaista vieta dzīvei, bet ar skaistumu vien nepietiek – ir vajadzīgs darbs un drošības sajūta par rītdienu. Ceru, ka kāds par šo aizdomāsies. Aiz katra bezdarbnieka ir stāsts, ģimene un bērns, kuram vajag nevis solījumus, bet reālu iespēju dzī-

MAF Mediju atbalsta fonds Publikācija tapusi projektā "Sarežģītā Latvija: no valsts līdz novadam", kurā "Alūksnes un Malienas Ziņas" sadarbojas ar laikrakstiem "Staburags", "Dzirkstele", "Brīvā Daugava

jauniešiem veicas darba tirgū?

vot cienīgu dzīvi savā novadā," pārdomās dalās alūksnietis.

Atlases kritēriji visiem vienādi

Alūksnes novada pašvaldības Centrālās administrācijas sabiedrisko attiecību speciāliste Evita Aploka stāsta, ka pašvaldības iestādēs strādā daudz jaunu cilvēku - vismaz 18 personas vecumā līdz 26 gadiem. Nodarbināti dažādās nozarēs kā speciālisti – IT, kultūra, klientu apkalpošana, komunikācija, pedagoģija. "To, cik šāda vecuma personas ir pieteikušās uz pašvaldības iestāžu izsludinātām vakancēm, grūti precīzi pateikt, jo vecums pieteikumos nav jānorāda, tomēr 2025. gadā šādas personas ir bijušas vismaz 25. Pašvaldības iestādēs, pieņemot jaunus darbiniekus, atlases kritēriji ir vienādi visiem, bet, izvērtējot saņemtos pieteikumus, iestādes darbā pieņem arī jauniešus, ja viņu kompetences atbilst vajadzīgajam amatam," stāsta E. Aploka, piebilstot, ka uz brīvajām darba vietām var pieteikties arī pēdējo kursu studenti.

Turklāt pašvaldība var nodrošināt ar dzīvojamo platību. "Ja jaunietis ir kvalificēts speciālists, kurš strādā pašvaldības iestādē vai kapitālsabiedrībā ar pašvaldības funkciju nodrošināšanu saistītu pārvaldes uzdevumu jomās, kurās konstatēts nepietiekams kvalificētu speciālistu nodrošinājums, pašvaldība var nodrošināt ar dzīvojamo telpu," viņa stāsta. Tas, ko pašvaldība var darīt, lai jauniešus motivētu šeit dzīvot un strādāt, ir veidot kvalitatīvu dzīves vidi novadā. "Tas nozīmē ieguldījumus ielu un ceļu infrastruktūrā, uzņēmējdarbības veicināšanā jaunu darba vietu radīšanai, jaunu mājokļu būvniecībā, izglītības kvalitātes attīstībā, pieejamo pakalpojumu klāsta palielināšanā," uzskaita sabiedrisko attiecību speciāliste.

Risks - jaunietis drīzumā pārtrauc darba attiecības

Pašvaldībā zina stāstīt - apkopojot vairāku iestāžu vadītāju vērtējumu par jauniešiem darba vietās, secināms, ka jaunieši kopumā ir motivēti, radoši, prasmīgi un zinoši jaunākajās tendencēs. "Viņi var piedāvāt jaunas, inovatīvas idejas un neierastus risinājumus pakalpojumu un procesu pilnveidē. Pozitīvi, ka jauniešiem piemīt ambīcijas, bet dažkārt tās nepieciešams piezemēt. Lai gan jauniešiem pārsvarā nav praktiskās pieredzes, darba vidē viņi vajadzīgo ātri apgūst," vērtē E. Aploka. Kā jauniešu priekšrocības iestāžu vadītāji saskata tehnoloģiju un svešvalodu pārzināšanu, ātrākas darba spējas - ja jaunietis veic darbu, kurā ir zinošs un kas pašam patīk. "Jaunā paaudze ātrāk reaģē uz pārmaiņām, dzīvi un darbu uztver vieglāk. Pie izaicinājumiem vadītāji min pieredzes un izpratnes trūkumu par izvēlētā amata pienākumiem. Nereti arī atbildības un pašiniciatīvas trūkumu, vēlmi saņemt augstu atalgojumu uzreiz pēc stāšanās amatā vai par minimālu piepūli," situāciju izzinājusi E. Aploka.

Ir arī zināmi riski. "Jauniešiem ir dinamiskāka dzīve, viņi bieži vēl īsti nesaprot, ko vēlas darīt, maina prioritātes, tādēļ iestādei pastāv risks apmācīt jaunieti, bet jau drīz viņš ir nolēmis darba attiecības neturpināt un doties tālāk," stāsta speciāliste.

Pašvaldības iestādēs lielākoties tiek piedāvātas prakses vietas, taču tās nav apmaksātas. Tāpat vairākās pašvaldības iestādēs vasarās ir iespēja skolēniem iesaistīties NVA nodarbinātības programmā.

ANETE KEOMEĢE (20), strādā Alūksnes Tūrisma informācijas centrā

JOLANTA ARĀJA, SIA "JM Grupa" īpašniece

SANDRA CUKERMANE – APINE, SIA "Cewood" uzņēmuma personāla vadītāja

Trūkst motivācijas un disciplīnas

Arī ilggadējais daudznozaru uzņēmums SIA "JM Grupa" labprāt savā komandā uzņem strādātgribošus jauniešus. "Mums ir pozitīva attieksme, galvenais, lai darba ņēmējam ir vēlme strādāt un iemācīties ko jaunu. Viesmīlības sfērā būtiskas ir labas komunikācijas spējas. Prieks par tiem jaunajiem cilvēkiem, kuri spēj un vēlas darbā noturēties ilgāku laiku," stāsta uzņēmuma īpašniece Jolanta Arāja.

Viņa novērojusi, ka darba meklētāju skaits pēdējā laikā ir audzis. Tāpat pēdējo gadu laikā novērota tendence, ka jaunieši vēlas uzreiz lielāku atalgojumu, kaut ir bez pieredzes un bez vēlmes pacietīgi strādāt, lai pierādītu sevi. "Lielai daļai jauniešu, uzsākot darba attiecības, trūkst zināšanu, motivācijas un disciplīnas. Bet mēs esam gatavi apmācīt ikvienu interesentu, jo ir svarīgi, lai jaunietis paliek strādāt mūsu uzņēmumā ilglaicīgi," saka J. Arāja un secina, ka jaunajai paaudzei lielākā motivācija ir atalgojums, retāk darba vide vai izaugsme. Vienlaikus uzņēmēja uzsver, ka ir arī daudz labo piemēru - kad jaunieši "JM Grupa" uzņēmumos strādā praksē, tā iegūstot pieredzi, lai varētu turpināt sevis izvēlēto profesiju.

Labprāt kolektīvā uzņemtu puišus

Ko būtu vēlams šajā ziņā uzlabot? Uzņēmēja uzskata, ka būtu nepieciešamas kvalitatīvas mācību iestādes tieši viesmīlības nozarē, – lai pēc trīs gadu mācībām, atnākot strādāt, nav viss jāmāca no jauna. Tā, iespējams, ir arī citās nozarēs. "Ir piemēri, kad jauniešu darba uzsākšanas procesā iejaucas trešās personas ar reizumis neobjektīviem padomiem, piemēram, "tev maz maksā, tu esi noguris, darbs ir grūts" un vēl dažādi viedokļi. Varbūt tomēr ir jāļauj pamēģināt. Manā pieredzē aptuveni 20 % jauniešu sevi pierāda un strādā ar pilnu atdevi," ar saviem secinājumiem dalās J. Arāja un iesaka jauniešiem izvēlēties viesmīlības nozari.

"Daudzviet pasaulē šajā nozarē strādā tieši vīriešu kārtas pārstāvji, tāpēc mēs priecāsimies uzņemt savā kolektīvā vairāk puišu. Mūsu pieredzē ir bijis gadījums, kad pat piecpadsmitgadīgs puisis ar lielu atbildības sajūtu veica savus pienākumus, – te liela nozīme ir audzināšanai ģimenē. Kopumā, šo gadu laikā pie mums strādājuši daudzi jauki un pozitīvi jaunieši," viņa atzīst.

Stabila vieta, kur strādāt

Jaunus cilvēkus labprāt darbā ņem arī SIA "Cewood". Uzņēmuma personāla vadītāja Sandra Cukermane - Apine stāsta, ka šobrīd uzņēmumā strādā piecpadsmit jaunieši līdz 26 gadu vecumam. Vidējais darbinieku vecums ir aptuveni 43 gadi. Ir 24 gadus vecs jaunietis, kuram jau ir piecu gadu stāžs. "Uzņemam jauniešus arī bez pieredzes, labprāt viņus apmācām. Esam gatavi ieguldīt laiku, līdzekļus un enerģiju jaunajā paaudzē," stāsta personāla vadītāja. Uzņēmumam ir pozitīva pieredze, sadarbojoties ar NVA vasaras periodā, kad piesaista arī skolas vecuma jauniešus, kas nākotnē būs jaunā maiņa.

"Mums ir svarīgi parādīt jauniešiem, ka arī Alūksnes novadā ir darba iespējas, nav jābrauc projām. Mans novērojums ir tāds, ka jaunieši labprāt strādā, viņiem ir atbildības sajūta. Viņiem ir svarīgi justies novērtētiem. Prieks redzēt, ka jaunajai paaudzei ir potenciāls, viņi meklē savā dzīvē līdzsvaru, patstāvību un stabilitāti," ar saviem novērojumiem dalās S. Cukermane - Apine. Uzņēmumā nav novērota strauja darbinieku maiņa, kas nozīmē, ka šī ir stabila vieta, kur strādāt. "Mēs piedalījāmies arī Ēnu dienā, kad skolēniem ir izdevība iepazīt uzņēmuma darbību – tā jau arī veidojas tas priekšstats par potenciālo darba vietu. Tas skolās vairāk jāpraktizē un jāreklamē. Jauniešus visvairāk motivē atalgojums, kas arī ir viņu darba novērtējums. Uzņēmējiem savukārt ir svarīgi, lai lauku teritorijas neizmirst, lai ir, kas var un vēlas strādāt.," saka SIA "Cewood" personāla vadītāja. AMZ

Laura Felša

UZZIŅA

▪ **Šobrīd Alūksnes novadā aktuālākās vakances:** ceļu meistars, kokapstrādes iekārtu operators, virtuves darbinieks, krāvējs, noliktavas darbinieks, vecākais pavārs, šefpavārs, mūrnieks, instrumentu asinātājs, kartogrāfs, olu šķirošanas, iesaiņošanas, marķēšanas un iepakošanas iekārtu operators, būvstrādnieks, pašvaldības policijas inspektors, līmēšanas iekārtu operators.

▪ **Atbalsts no NVA jauniešiem, kuri meklē darbu:**
- Jaunieši var izmantot karjeras konsultācijas (https://www.nva.gov.lv/lv/karjeras-atbalsts-nodarbinatajiem)
- mācību pasākumus (https://www.nva.gov.lv/lv/atbalsta-pasakumi)
- nodarbinātības pasākumus (https://www.nva.gov.lv/lv/nodarbinatibas-pasakumi)
- atbalsta pasākumus (https://www.nva.gov.lv/lv/atbalsta-pasakumi)

Bezdarbnieka statusā – 45 jaunieši

OLGA VOICIŠA, Nodarbinātības valsts aģentūras Balvu filiāles Balvu klientu apkalpošanas centra nodarbinātības aģente:

"Šobrīd Balvu filiāles Alūksnes klientu apkalpošanas centrā (KAC) reģistrēti 451 bezdarbnieks, no tiem 221 sieviete un 230 vīrieši. Kopā 141 ilgstošais bezdarbnieks (uzskaitē ilgāk par vienu gadu), kā arī 81 persona ar invaliditāti. Jauniešu, vecuma posmā no 15 līdz 29 gadiem, skaits uzskaitē ir 45. Pašlaik reģistrētas 16 vakances, arī 2025. gadā ik mēnesi bija 15 līdz 30 reģistrēto vakanču. Skaitu ietekmē sezonālais darbs - pavasarī, kā arī vasaras sākumā pieaug vakances lauksaimniecībā. Rudens sākumā, piemēram, tiek reģistrētas vakances apkures/krāšņu kurinātājiem.
Šobrīd Alūksnes novadā bezdarbnieka statusā uzskaitē reģistrēti 45 jaunieši, no tiem 21 sieviete un 24 vīrieši vecumā no 15 līdz 29 gadiem. Aģentūras dati liecina, ka biežākās profesijas, kurās jaunieši meklē darbu ir palīgstrādnieks, tirdzniecības zāles darbinieks, mežizstrādes meistars, klientu/apkalpošanas konsultants, mazumtirdzniecības veikala pārdevējs, pārdevējs konsultants, būvnieks, viesmīlis, ceha strādnieks, virtuves darbinieks, pavāra palīgs, apkopējs. Savukārt grūtības, ar kādām saskaras jaunieši, meklējot darbu, ir pieredzes trūkums, nepietiekamas praktiskās prasmes un izglītības trūkums. Jāatzīst, ka novadā ir mazāks vakanču piedāvājums, salīdzinot ar lielpilsētām. Jauniešiem ir grūtības atrast piemērotas vakances, neatbilst atalgojums, prasības vai darba slodzes lielums. Tāpat arī jaunie vecāki, īpaši jaunās māmiņas, visbiežāk nevar apvienot darba laiku ar mazu bērnu audzināšanu."

a", "Bauskas Dzīve", "Ziemeļlatvija" un "Latvijas Avīze". Mediju atbalsta fonda ieguldījums no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par raksta saturu atbild "Alūksnes un Malienas Ziņas".

Izmaiņas sociālajā jomā 2026. gadā

No 2026. gada 1. janvāra pieaug valstī noteiktā minimālā alga, pensiju un atlīdzību minimālie apmēri, valsts sociālā nodrošinājuma pabalsts. Šogad palielināsies materiālais atbalsts aizbildņiem, audžuģimenēm un adoptētājiem. Aprīlī pirmo reizi notiks automātisks pensiju pārrēķins, ja pēc tās piešķiršanas vai iepriekšējā pārrēķina ir veiktas sociālās apdrošināšanas iemaksas.

No 2026. gada **1. janvāra**

Minimālās mēneša darba algas apmērs normālā darba laika ietvaros pieaugs un būs 780 eiro.

Vienreizējais bērna piedzimšanas pabalsts būs 600 eiro (bija – 421,17 eiro).

Bērna kopšanas pabalsts par bērnu vecumā līdz pusotram gadam būs 298 eiro mēnesī (bija – 171 eiro), un turpmāk tas tiks pārskatīts ik pēc diviem gadiem. Palielināsies arī sociālās apdrošināšanas iemaksas apdrošināšanas stāža uzkrāšanai pensijām, bezdarbam un invaliditātei, jo iemaksas tiks veiktas no paaugstinātā pabalsta apmēra.

Ģimenes valsts pabalstu izmaksās arī par bērniem vecumā no 16 līdz 20 gadiem, kuri studē koledžā vai augstskolā pilna laika klātienē (šobrīd maksā tikai, ja mācās vispārējās izglītības vai profesionālās izglītības iestādē).

Tiks paplašināts sociāli apdrošināto personu loks, paredzot, ka par nestrādājošiem aizbildņiem no valsts pamatbudžeta veiks valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas no 171 eiro pensiju, bezdarba un invaliditātes apdrošināšanai. Savukārt nestrādājošiem vecākiem, kuri saņem bērna ar invaliditāti kopšanas pabalstu, obligātās iemaksas tiks veiktas no 413,43 eiro apmēra mēnesī (līdz šim – no 71,14 eiro).

Pabalsts aizbildnim par bērna uzturēšanu būs 390 eiro mēnesī par bērnu līdz 6 gadiem vai 468 eiro mēnesī par bērnu 7 - 17 gadu vecumā (bija – attiecīgi 215/258 eiro).

Atlīdzība par aizbildņa pienākumu pildīšanu būs 298 eiro mēnesī, to pārskatīs ik pēc diviem gadiem (bija – 54,07 eiro).

Adopcijas pabalsts būs 195 eiro mēnesī par bērnu līdz 6 gadiem vai 234 eiro par bērnu 7 –17 gadu vecumā (bija – 107,5/129 eiro).

Atlīdzība par adoptējamā bērna aprūpi neatkarīgi no bērna vecuma būs 70 % no valstī vidējās sociālās apdrošināšanas iemaksu algas jeb 1041 eiro (līdz šim minimālais apmērs bija 171 eiro).

Vienreizējā atlīdzība par bērna adopciju būs 2433 eiro (bija – 1422,87 eiro).

Audžuģimenēm atlīdzība par pienākumu pildīšanu būs 298 eiro mēnesī, to pārskatīs ik pēc diviem gadiem; tiks saglabāti esošie koeficienti par divu vai trīs bērnu aprūpi, kā arī būs papildu koeficienti par lielāku skaitu bērnu aprūpi (bija – 171 eiro par viena bērna aprūpi).

Specializētajām audžuģimenēm atalgojums būs 1560 eiro mēnesī. Papildus 2026. gadā pakāpeniski tiks ieviesti jauni atbalsta pakalpojumi specializētajām audžuģimenēm, tostarp atelpas brīdis, civiltiesiskā un veselības apdrošināšana.

Nosakot uztura pabalsta minimālo apmēru – 390 eiro par bērnu līdz 6 gadiem vai 468 eiro par bērnu 7 – 17 gadu vecumā (bija – attiecīgi 215/258 eiro), palielināsies valsts kompensācijas pašvaldībām bērna uzturēšanas pabalstam audžuģimenēs. Valsts kompensācija pašvaldībām pabalstam bērna uzturam audžuģimenei vidēji mēnesī tiks palielināta par bērniem līdz septiņu gadu vecuma sasniegšanai – no 53 eiro līdz 225 eiro (pieaugums 172 eiro), bet par bērnu vecumā no septiņiem gadiem – no 64 eiro līdz 270 eiro (pieaugums 206 eiro).

Turpināsies vecāku pabalsta izmaksa strādājošiem 75 % apmērā. Par vēl vienu gadu – līdz 2026. gada beigām pagarināta norma, kas uz gadu paredz nodrošināt lielāku vecāku pabalsta daļas izmaksu strādājošiem vecāku pabalsta saņēmējiem.

Palielināsies atbalsts priekšlaikus dzimušo bērnu vecākiem. Vecāku pabalsta periodā turpmāk ieskaitīs tikai dzemdību atvaļinājumu, bet vairs ne visu maternitātes periodu, tādējādi pagarinot vecāku pabalsta izmaksas periodu tiem vecākiem, kuriem bērns dzimis priekšlaicīgi, par periodu, par kuru bērns piedzimis pirms plānotā dzemdību termiņa.

Turpmāk paternitātes pabalstu piešķirs par piešķirtā atvaļinājuma 10 darba dienām par katru no vienās dzemdībās dzimušiem diviem vai vairāk bērniem bērna tēvam vai personai, kura iesaistās divu vai vairāku bērnu aprūpē, kuri dzimuši vienās dzemdībās. Analogs nosacījums būs arī tad, ja vienlaikus adoptē divus vai vairāk bērnus.

MINIMĀLĀS mēneša darba algas saņēmēju maciņos no 2026. gada gaidāms neliels pieaugums, tāpat izmaiņas skars dažādus pabalstus.
FOTO: SANDRA APINE

Turpināsies pakāpeniska piemaksu piešķiršanas atjaunošana par apdrošināšanas stāžu, kas uzkrāts līdz 1995. gada 31. decembrim. 2026. gadā tās piešķirs iedzīvotājiem, kuri devās pensijā 2018., 2019. un 2020. gadā.

Finansējums cilvēku ar invaliditāti asistentu un pavadoņu atlīdzībai par vienu pakalpojuma sniegšanas stundu 2026. gadā tiks nodrošināts apmērā, kas nevienu mēnesi nav mazāks par valstī noteikto minimālās stundas tarifa likmi normāla darba laika ietvaros. Atlīdzības apmērs par vienu pakalpojuma stundu 2026. gada februārī noteikts ne mazāk kā 6,03 eiro apmērā un novembrī ne mazāk kā 5,77 eiro apmērā. Pārējos 2026. gada mēnešos asistentu un pavadoņu atlīdzība saglabāsies līdzšinējā apmērā – 5,72 eiro par vienu pakalpojuma sniegšanas stundu.

Palielināsies valsts sociālā nodrošinājuma pabalsta apmēri. Pensijas vecumu sasniegušām personām tas būs 187 eiro mēnesī (līdz šim – 166 eiro), apgādnieka zaudējuma gadījumā bērniem līdz septiņu gadu vecumam – 213 eiro mēnesī (līdz šim – 189 eiro), no septiņu gadu vecuma – 255 eiro mēnesī (līdz šim – 226 eiro). Valsts sociālā nodrošinājuma pabalsta apmērs personām ar III invaliditātes grupu būs 187 eiro mēnesī (līdz šim – 166 eiro), savukārt cilvēkiem ar III invaliditātes grupu no bērnības – 213 eiro mēnesī (līdz šim – 189 eiro). Valsts sociālā nodrošinājuma pabalsta apmērs personām ar I un II invaliditātes grupu, tāpat kā līdz šim, būs atkarīgs no invaliditātes grupas smaguma pakāpes un nodarbinātības statusa – nestrādājošajiem pabalsta saņēmējiem papildus piešķirs piemaksu.

Palielināsies minimālo vecuma pensiju apmēri. Minimālās vecuma pensijas aprēķina bāze palielināsies no 189 eiro līdz 213 eiro, cilvēkiem ar invaliditāti no bērnības – no 226 eiro līdz 255 eiro. Minimālo vecuma pensijas apmēru nosaka, piemērojot aprēķina bāzei koeficientu 1,2 un par katru stāža gadu, kas pārsniedz 20 gadus, apmēru palielina par 2 % no aprēķina bāzes.

Palielināsies minimālo invaliditātes pensiju apmēri. Minimālās invaliditātes pensijas aprēķina bāze palielināsies no 189 eiro līdz 213 eiro, cilvēkiem ar invaliditāti no bērnības – no 226 eiro līdz 255 eiro. III invaliditātes grupas gadījumā invaliditātes pensija tiek noteikta invaliditātes pensijas aprēķina bāzes apmērā, savukārt, nosakot minimālo invaliditātes pensiju I un II invaliditātes grupas gadījumā, aprēķina bāzei tiek piemēroti koeficienti – I invaliditātes grupai 1,6, bet II invaliditātes grupai 1,4. Palielināsies arī atlīdzības par darbspēju zaudējumu minimālais apmērs, kas nevar būt mazāks par attiecīgās invaliditātes grupas minimālo invaliditātes pensiju.

Palielināsies minimālo apgādnieku zaudējumu pensiju un atlīdzību par apgādnieka zaudējumu apmēri. Minimālās apgādnieka zaudējuma pensijas un atlīdzības par apgādnieka zaudējumu apmērs katram bērnam no dzimšanas līdz septiņu gadu vecuma sasniegšanai būs 213 eiro (līdz šim – 189 eiro), personām ar invaliditāti no bērnības – 255 eiro (līdz šim 226 eiro).

Valsts sociālais pabalsts Černobiļas atomelektrostacijas avārijas seku likvidēšanas dalībniekiem un mirušo Černobiļas atomelektrostacijas avārijas seku likvidēšanas dalībnieku ģimenēm būs 187 eiro (līdz šim – 166 eiro).

Garantēto minimālo ienākumu slieksnis pirmajai vai vienīgajai personai mājsaimniecībā būs 187 eiro (līdz šim – 166 eiro), pārējām personām mājsaimniecībā – 131 eiro (līdz šim – 116 eiro).

Trūcīgas mājsaimniecības ienākumu slieksnis pirmajai vai vienīgajai personai mājsaimniecībā būs 425 eiro (līdz šim – 377 eiro), pārējām personām mājsaimniecībā – 298 eiro (līdz šim – 264 eiro).

Maznodrošinātas mājsaimniecības ienākumu sliekšņa maksimālais apmērs pirmajai vai vienīgajai personai mājsaimniecībā būs 680 eiro (līdz šim – 604 eiro), pārējām personām mājsaimniecībā – 476 eiro (līdz šim – 423 eiro).

Palielināsies minimālais atbalsts pilngadību sasniegušam bārenim un bez vecāku gādības palikušam bērnam pēc ārpusģimenes aprūpes. Pabalsts ikmēneša izdevumiem būs 187 eiro mēnesī (līdz šim – 166 eiro), jaunietim ar invaliditāti – 255 eiro (līdz šim – 226 eiro). Vienreizējs pabalsts patstāvīgas dzīves uzsākšanai pieaugs līdz 340 eiro (līdz šim – 302 eiro), jaunietim ar invaliditāti – 510 eiro (līdz šim – 453 eiro). Vienreizējs pabalsts sadzīves priekšmetu un mīkstā inventāra iegādei pieaugs līdz 1445 eiro (līdz šim – 1283 eiro).

No 2026. gada **1. aprīļa**

Tiks nodrošināts automātisks pensijas pārrēķins. Pirmais automātiskais pensijas pārrēķins būs 2026. gada 1. aprīlī un turpmāk ik gadu.

No 2026. gada **1. jūlija**

Tiks ieviests papildu kritērijs vecāku pabalsta saņemšanai. Proti, no 2026. gada 1. jūlija vecāku pabalstu piešķirs par bērnu, kuram piešķirts personas kods, kura statuss Fiziska personu reģistrā ir aktīvs un kurš pastāvīgi dzīvo Latvijas teritorijā. Šāds nosacījums noteikts vairumā Eiropas Savienības dalībvalstu, lai vecāku pabalsts netiktu izmaksāts trešās valsts valstspiederīgajiem, kuri uz valsti ierodas uz īsu nodarbinātības periodu, kamēr otrs vecāks un bērni dzīvo trešajā valstī. AMZ

Labklājības ministrijas informāciju sagatavojusi
Sandra Apine

Kronēti 2026. gada dabas simboli

Katru gadu Latvijas dabas aizsardzības organizācijas izceļ īpašas sugas un dzīvotnes, lai vērstu sabiedrības uzmanību uz bioloģisko daudzveidību un procesiem, kas bieži paliek nepamanīti. 2026. gads aicina ieskatīties gan mikropasaulē, kur valda seni bezmugurkaulnieki un "ceļojošas" sēnes, gan novērtēt senas ainavas un dabas sniegto patvērumu. Šie četri simboli atklāj stāstus par izturību, sadarbību un dabas ciklu nebeidzamo ritmu mūsu ekosistēmās.

Par pārējiem simboliem stāstījām iepriekšējā piektdienas numurā. Raksts sagatavots, apvienojot Latvijas Dendrologu biedrības, Latvijas Dabas fonda, Latvijas Entomoloģijas biedrības un gļotsēņu pētnieku sniegto informāciju.

Gada gļotsēne – Vīnogķekaru dzelksnīte (Badhamia utricularis)

Šī gļotsēne izceļas ar neparastu "ēdienkarti" – tā pārtiek no citām koksnes sēnēm. Latvijā tā ir vidēji bieži sastopama jauktu koku mežos, īpaši uz kritalām, kuras jau apdzīvo citas sēnes.

• **Kustas:** Aktīvajā stadijā (plazmodijs) tā ir dzelten-oranža masa, kas diennaktī var pieveikt pat 20 cm attālumu. Neviena cita gļotsēņu suga tik uzskatāmi un lielās platībās ar sēnēm nebarojas, reizēm sasniedzot pat pusmetru garu klājienu.

• **Izskatās:** Nobriedusi tā veido lodveida augļķermeņus, kas karājas dzeltenīgos pavedienos, atgādinot vīnogu ķekarus. Mainoties no dzeltenas uz brūnganu krāsu, sporu stadijā tie kļūst pelēki un zaigojoši. Pēc sporu izkaisīšanas paliek balti apvalki, kas izskatās kā striķīšos iekārti saplīsuši baloni.

• **Izturība:** Nelabvēlīgos apstākļos tā pārvēršas cietā masā. Pasaulē fiksēts gadījums, kad laboratorijā atdzīvināta šīs sugas gļotsēne, kas sausā kastītē bija nogulējusi vairāk nekā 100 gadus.

Gada koks – Parastā ieva (Prunus padus)

Ieva ir neatņemama Latvijas upju palieņu un mitro mežu sastāvdaļa. Tā labi panes periodisku applūšanu, tāpēc ir būtisks ekosistēmu stabilizētājs kultūrainavā.

• **Dabas dāsnums:** Pavasarī ievas ir svarīgs nektāra avots apputeksnētājiem, bet vasaras beigās to melnie augļi (kauleņi) ir nozīmīga barība putniem.

• **Mēreni indīga:** Koka miza un sēklas satur amigdalīnu, kas sadaloties veido zilskābi. Tādēļ, lietojot ievas tautas medicīnā vai uzturā, jābūt uzmanīgiem un sēklas nedrīkst sakošļāt.

• **Dabiskie "plīvuri":** Maija beigās uz ievām bieži savairojas ievu tīklkodes kāpuri, kas ietin koku sudrabainā tīklā un var pilnībā nograužt lapas. Tomēr biedrība mierina – ievas parasti veiksmīgi atjaunojas, un šī invāzija koka dzīvībai ilgtermiņā nekaitē.

Gada dzīvotne – Koka dobums

Dobums nav tikai caurums stumbrā, bet gan sarežģīta "daudzdzīvokļu māja" ar nepārtrauktu iemītnieku maiņu. Šī dzīvotne ir kritiski svarīga aptuveni 20 % no visām ligzdojošajām putnu sugām.

• **Arhitekti un īrnieki:** Galvenie veidotāji ir dzeņi un dzilnas, kuriem dobuma izkalšana prasa 2 – 3 nedēļas. Kad mājvieta pamesta, tajā apmetas pūces, zīlītes, vāveres, sikspārņi un pat reti bezmugurkaulnieki, piemēram, dobumu māņskorpions vai spožās skudras.

• **Veidošanās:** Dobumi veidojas vecos kokos mehānisku bojājumu vai sēņu iedarbības rezultātā, taču biežāk tos izkaļ putni. Iecienītākās ir apses to mīkstās koksnes dēļ.

• **Aizsardzība:** Likums aizliedz mežos izvākt dobumainus kokus, kuru dobuma diametrs pārsniedz 10 cm. Pat ja bīstams koks pilsētvidē ir jānozāģē, speciālisti iesaka tā stumbru saglabāt un atstāt turpat dabā.

FOTO: PIXABAY, ISTOCK, INATURALIST, DABASDATI.LV

Gada bezmugurkaulnieks – Kolembolas (Collembola) jeb lēcastes

Kolembolas ir plaši izplatīti, taču sīki (0,1–17 mm) bezspārnu posmkāji. Tie ir vieni no pasaules senākajiem sauszemes dzīvniekiem – atrastas pat 400 miljonus gadu vecas fosilijas.

• **Lēcējdakša:** Daudzu sugu raksturīgākā pazīme ir furkula jeb lēcējdakša pie vēdera, kas ļauj tām aizlekt līdzīgi blusām. Šīs spējas dēļ tās mēdz saukt par sniega vai ūdens blusām, lai gan tās nav radniecīgas.

• **Ekosistēmas loma:** Vienā augsnes kvadrātmetrā var mājot tūkstošiem kolembolu. Tās ir neaizvietojamas organisko vielu noārdītājas, kas pārtiek no trūdvielām, sēņu sporām un aļģēm, tādējādi palīdzot veidot augsni.

• **Vides indikatori:** Kolembolu sugu sastāvs palīdz zinātniekiem noteikt vides piesārņojumu un cilvēka ietekmi uz ekosistēmu. Lai tās ieraudzītu, nepieciešams palielināmais stikls un pacietība, meklējot mitrās vietās – sūnās, zem mizas vai pie ūdens.

Ziņo par pamanīto!

Visu sugu pētnieki uzsver – sabiedrības iesaiste ir būtiska. Neatkarīgi no tā, vai esat purvā, mežā vai pie jūras, pamanot kādu no šiem simboliem, nofotografējiet to un atzīmējiet portālā *Dabasdati.lv* vai mobilajās lietotnēs (*Dabasdati vai iNaturalist*). Tas ir vienkāršākais veids, kā palīdzēt dabas aizsardzībai Latvijā.

Sandra Apine

AICINĀM APMEKLĒT
BALVU SPORTA SKOLAS
PELDBASEINU!
BALVI, DĀRZA IELA 2

DARBA LAIKS: 9.00 – 22.00 (PIRMDIENĀS SLĒGTS)
APMEKLĒTĀJI PELDBASEINĀ TIEK IELAISTI LĪDZ 20.30

PIEDĀVĀJAM SEKOJOŠUS PAKALPOJUMUS
· BASEINU (4 CELIŅI, GARUMS 25M), KASKĀDI, SPA VANNAS (BĒRNIEM UN PIEAUGUŠAJIEM),
· SAUNU (SAUNA PIEEJAMA DARBA DIENĀS NO 17.00 – 21.45, SESTDIENĀS, SVĒTDIENĀS NO 10.00-21.45)
· TRENAŽIERU ZĀLI
· SĀLS ISTABU (PĒC IEPRIEKŠĒJĀ PIERAKSTA)

SĪKĀKA INFORMĀCIJA:
TĀLR.: (+371) 26656086, WWW.BALVI.LV

No bērnības sapņa līdz lokom

Markuss Rozenbergs: "Jau bērnībā zināju, ka būšu vilciena vadītājs, un te nu es esmu."

BĀNĪŠA SVĒTKI. Markuss pie Ferdinanda savos pirmajos Bānīša svētkos kā darbinieks.

FOTO: NO PERSONĪGĀ ALBUMA

» no 1. lappuses

Vēsturiskais un unikālais Gulbenes–Alūksnes bānītis ir vairāk nekā transporta līdzeklis. Ar savu nesteidzīgo ritmu tas savieno vietas, cilvēkus un stāstus. Viens no tiem pieder 20 gadus vecajam Markusam Rozenbergam – jaunākajam bānīša mašīnistam, kuram vilcieni nav tikai darbs, bet dzīvesveids. Un šī izvēle nav nejaušība, bet stāsts, kas sācies jau bērnībā, jūsmojot par katru braucienu ar vilcienu. Tieši tad viņš jau izsapņoja sapni – būt vilciena vadītājam.

Markuss ir madonietis, bet šobrīd viņš strādā Gulbenes–Alūksnes bānītī. Uz Alūksni viņu atved ne tikai darba ceļi – šeit dzīvo viņa ome Daiga Rozenberga un arī vairāki draugi. Tieši draugi uzrunāja Markusu dalīties savā pieredzē par sapņu profesijas izsapņošanu un mērķtiecīgu tās īstenošanu, stāstot savu stāstu Alūksnes Bērnu un jauniešu centra ikmēneša tikšanās reizē "Kas es esmu?". "Vilcieni un viss ar to mani ir saistījis jau kopš bērnības, tādēļ nemaz nespēju sevi iedomāties citā profesijā un darbā. Jau bērnībā zināju, ka būšu vilciena vadītājs, un te nu es esmu," sarunu iesāk jaunietis.

Markuss atceras, ka īpaša bijusi katra reize, kad viņš no Madonas stacijas ar vilcienu devies uz Rīgu. Tas bijis gada lielākais notikums. "Tādēļ jau kopš bērnudārza laikiem zināju, ka vadīšu vilcienu, un uz to apzināti gāju. Skolas biedri gan manus izteikumus ne vienmēr uztvēra nopietni un tagad satiekoties saka "tu tiešām kļuvi par mašīnistu". Daudziem domas par sapņu darbu jeb profesiju gadu gaitā mainās. Daži nobīstas un izvēlas mācīties ko citu, ne vienmēr to, kas pašam patīk. Es nenobijos un mērķtiecīgi piepildīju savu sapni. Protams, tam bija nepieciešama neatlaidība, un tieši to novēlu ikvienam jaunietim – tiekties uz savu sapni. Tas ir to vērts!" iedrošina Markuss.

Ne tikai vadīt, bet mainīt

Viņš absolvējis Rīgas Valsts tehnikumu, kur ieguvis lokomotīvju saimniecības tehniķa profesiju. Par mācību laiku jaunietim gan ir pārdomas – profesijas apguve nebija viegla, jo īpaši tādēļ, ka dzelzceļa nozarē joprojām daudz kas notiek krievu valodā. Viņaprāt, tas nav pareizi, un sistēmai noteikti ir jāmainās. Tieši tādēļ Markusa mērķis nav visu mūžu vadīt vilcienu, bet gan virzīties augstāk pa karjeras kāpnēm un nākotnē strādāt vadošā amatā, kur būtu iespēja organizēt un plānot dzelzceļa attīstību. "Latvijā daudzos vadošos amatos strādā cilvēki, kuri nozari īsti nepārzina un paši tajā nekad nav strādājuši. Tas attiecas ne tikai uz dzelzceļu. Vai tas ir pareizi? Nē! Ja nav patiesas izpratnes par nozari, nav iespējams pieņemt labākos lēmumus, kas veicinātu tās attīstību, nevis grautu," uzsver jaunietis. Tāpēc Markusam ir vēlme pakāpties augstāk, lai reāli uzlabotu situāciju un dotu savu ieguldījumu nozares nākotnē. Viņš tic, ka Latvijas dzelzceļš kādreiz varētu konkurēt ar Lietuvas vai pat Vācijas dzelzceļu – un, viņaprāt, tas ir iespējams. Markusam ir daudz pārdomu par pašreizējo dzelzceļa sistēmu.

Markusam ļoti gribētos, lai pilnībā īstenotos "Rail Baltica" projekts. Viņam ir žēl, ka projektam ir tik daudz pretinieku un tiek traucēta tā īstenošana. "Ja šo dzelzceļu pabeigs, es tajā redzu attīstību, kas nākotnē pavērtu iespēju arī pārējo sliežu ceļu pārbūvei uz Eiropas platumu (1435 mm). Tikai tad vispār var runāt par īstu izaugsmi un savienojamību ar Eiropas Savienības dzelzceļiem," uzsver jaunietis.

Viņš skaidro, ka Latvijas dzelzceļam ir sava specifika, – sliedes ir Krievijas platuma (1520 mm), un arī lielākā daļa tehnikas ir Krievijā ražota. Pašreizējās karadarbības dēļ tas rada nopietnas problēmas, jo rezerves daļas ir grūti vai pat neiespējami iegūt. "Citur tās vienkārši neražo. Tāpēc mums daudz vairāk jāskatās Eiropas virzienā. Ja to darīsim, es redzu lēnu, bet stabilu attīstību," saka Markuss. Viņaprāt, "Rail Baltica" ir milzīga iespēja, kuru nedrīkst palaist garām. Projekts noteikti ir jāpabeidz, jo šāda mēroga iespējas rodas reizi simts gados, turklāt Eiropa to līdzfinansē. Markuss atgādina, ka līdzīga iespēja bija arī laikā, kad Baltijas valstis atguva neatkarību, taču toreiz sekoja dzelzceļa infrastruktūras izzagšana. Piemēram, dzelzceļa posms starp Lietuvu, Latviju un Igauniju (Rīga-Skulte-Ipiķi-Pērnava), kas savā ziņā līdzinājās "Rail Baltica" idejai, tika nojaukts un nodots metāllūžņos. "Tagad viss ir jābūvē no jauna," viņš secina.

Starp pagātni un tagadni

Tomēr jaunieti interesē ne tikai nākotne, viņu saista arī pagātne, jo bez pagātnes nav nākotnes. Piemēram, studiju laikā viņš strādājis Latvijas Dzelzceļa muzejā un labprāt klientiem stāstīja par dzelzceļa kustības pirmsākumiem. Arī pats daudz lasa un pēta informāciju par to, kā viss sācies. Tieši tādēļ šobrīd darbs senajā bānītī viņam ir īstā darba vieta. Pirms darba Gulbenes–Alūksnes bānītī Markuss strādāja un praktizējās uzņēmumā "Vivi". Kā pats atzīst, tas bija ļoti dinamisks darbs ar labu atalgojumu, taču tam bija arī būtisks mīnuss – profesionālajā vidē joprojām dominēja krievu valoda, kuru viņš pārzina vāji. Jaunajam speciālistam šāda darba vide nebija pieņemama, un tādēļ pēc divu gadu prakses beigām viņš darbu tur neturpināja.

Tieši fakts, ka savstarpējā saziņa profesionālajā vidē notika pārsvarā krievu valodā, Markusam kādā brīdī pat lika šaubīties, vai viņš ir izvēlējies pareizo dzīves ceļu. Viņš bija vienīgais starp kursabiedriem, kurš krievu valodu pārzināja vāji, un tas radīja papildu izaicinājumus ikdienas darbā.

Vai tas, ka Markuss šobrīd strādā Gulbenes – Alūksnes bānītī, ir sakritība vai apzināta izvēle? Kā pats stāsta, sava nozīme bijusi arī tam, ka bērnībā un jaunībā viņš bieži viesojies pie vecmāmiņas Alūksnē. "Protams, es zināju, ka Alūksnē ir īpašs un unikāls bānītis, taču nekad nebiju iedomājies, ka pats kādreiz uz tā strādāšu," atzīst Markuss. Viss noticis pavisam negaidīti – ceturtā kursa beigās, laikā, kad viņš jau bija nostrādājis divus gadus praksē un skaidri apzinājās, kas darbā patīk un kas ne, diemžēl to lietu, kas nepatika, bija vairāk. Tieši tad pilnīgi nejauši nāca piedāvājums no bānīša vadības - trūka mašīnistu, un bija nepieciešami jauni spēki. Lai gan tas nebija tas darbs, kuru Markuss sākotnēji bija plānojis, viņš nolēma piekrist. "Parasti šādas mierīgākas darba vietas izvēlas pirmspensijas vecumā, kad aiz muguras jau ir daudz nostrādātu gadu un gribas lēnāku darba ritmu. Es izdarīju pilnīgi pretēji – gāju, kā saka, pret spalvu," stāsta jaunietis. Viņš cer, ka ar savu piemēru varētu iedrošināt arī citus jaunos

MAF Mediju atbalsta fonds
Projektu "Iedzīvotāju dzīves kvalitāte pierobežā II" līdzfinansē Mediju atbalsta fonds no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par saturu atbild "Alūksnes un Malienas Ziņas"

notīves kabīnei

speciālistus - strādāt ar degsmi, ieviest jaunas idejas un uzlabojumus, lai celtu līmeni ne tikai lielpilsētās. "Lai ne viss jaunais un labais būtu tikai Rīgā, bet lai daļa no tā nonāktu arī reģionos," uzsver Markuss.

Mazais vilciens ar lielu stāstu

Gulbenes – Alūksnes bānītis ir unikāls – tas ir vienīgais joprojām kursējošais šaursliežu vilciens Baltijā, kurā pārvadājumi notiek regulāri, divas reizes dienā, 365 dienas gadā. Markuss ar smaidu bānīti raksturo kā lēnu, skaļu, grabošu un neērtu, tomēr ļoti mīļu. "Tajā visā ir kaut kas tāds, ko grūti izskaidrot vārdos. Piemēram, skatoties pa bānīša logiem, daba vienmēr šķiet īpašāka. Jā, arī braucot ar moderniem vilcieniem, var redzēt burvīgas ainavas, taču caur bānīša logiem viss izskatās citādi. Iespējams, tāpēc, ka tas brauc krietni lēnāk un dod iespēju pamanīt vairāk," spriež Markuss. Savu īpašo šarmu rada arī ikdienas pasažieri – lielākā daļa no tiem ir labi zināmi. "Lielajos vilcienos nekad nezini, kas brauks, bet šeit savus cilvēkus mēs pazīstam," saka bānīša vadītājs.

Vidēji dienā ar mazo vilcieniņu pārvietojas 15 līdz 20 pasažieri. Ir arī dienas, kad nebrauc neviens, un, kā paši darbinieki joko, tad nākas "vadāt tikai gaisu". "Joprojām neviens īsti nezina, kā šie cilvēki pārvietojas – kurš brauc uz veikalu, kurš uz skolu vai darbu, kurš Gulbenē pārsēžas citā vilcienā, bet varbūt kāds vienkārši izbrauc prieka pēc," stāsta Markuss. Lai arī pasažieru ikdienā nav daudz, ņemot vērā, ka līnija ved cauri mazapdzīvotām vietām, tas ir labs rādītājs. Taču ir arī dienas, kad bānītis ir īpaši pieprasīts – piemēram, Bānīša svētkos pasažieru skaits var sasniegt 300 vai pat vairāk.

Markusa darba diena sākas ar ceļu no Madonas uz Gulbeni. Darbā viņš ierodas ap pulksten 11.00. Sākotnēji tiek sagatavota dokumentācija un lokomotīve ceļam, lai jau īsi pēc pulksten 12.00 izbrauktu no depo uz staciju. Tur tiek komplektēti sastāvi un sākas pasažieru iekāpšana, bet pulksten 13.00 bānītis dodas pirmajā reisā uz Alūksni. Ar pēdējo reisu Markuss Gulbenē atgriežas pulksten 21.15, savukārt darba diena noslēdzas ap pulksten 23.00. Darba grafiks ir elastīgs, nav jāstrādā katru dienu - kolēģi savā starpā vienojas, kurš kurā dienā strādā un kad nepieciešama brīvdiena. Lielajos uzņēmumos ne vienmēr tas tā ir iespējams.

Atbildība uz sliedēm

Par vilciena mašīnista darbu sabiedrībā nereti valda priekšstats, ka tas nav īpaši sarežģīts, – vien jāsēž kabīnē un jāvada vilciens. Taču Markuss atgādina kādu jau skolā dzirdētu teicienu: vilcienu iekustināt var ikviens, bet apstādināt – tikai mašīnists. Viņš tam pilnībā piekrīt. Sākt braukt patiešām nav grūti, taču viss, kas seko pēc tam, nebūt nav tik vienkārši. Piemēram, bremzēšana notiek ar diviem dažādiem bremžu krāniem, mašīnistam regulāri jāveic vilciena ikdienas tehniskās pārbaudes un jāorientējas dažādos tehniskos jautājumos. Ja ceļā gadās kas negaidīts, jāspēj ātri reaģēt un novērst problēmu. "Šajā darbā nepieciešama arī psiholoģiskā noturība. Nesen nokārtoju vilciena vadītāja tiesības, un viens no būtiskākajiem aspektiem bija psihofizioloģiskā atbilstība – jāiztur speciāls tests, kas nebūt nav viegls," stāsta Markuss. Viņš uzsver, ka ceļš līdz mašīnista profesijai kopumā nav vienkāršs, – darbs ir ļoti atbildīgs un sarežģīts, lai gan cilvēkiem no malas bieži šķiet citādi. "Daudzi domā – kas tad tur, jābrauc tikai pa sliedēm," viņš piebilst.

JAUNI. Markuss ceturtā kursa prakses laikā pie jaunajiem "Škoda" elektrovilcieniem Rīgā, Vagonu parkā.

PRAKSĒ. Markuss pie restaurējamā dīzeļvilciena otrā kursa remonta prakses laikā Rīgā, Zasulauka depo.

BĀNĪTIS Stāmerienā 2025. gada rudenī.

VĒRTĪGU pieredzi Markuss ieguva Vācijā, kur bija praksē Berlīnes S-Bahn darbnīcā kā trešā kursa students.

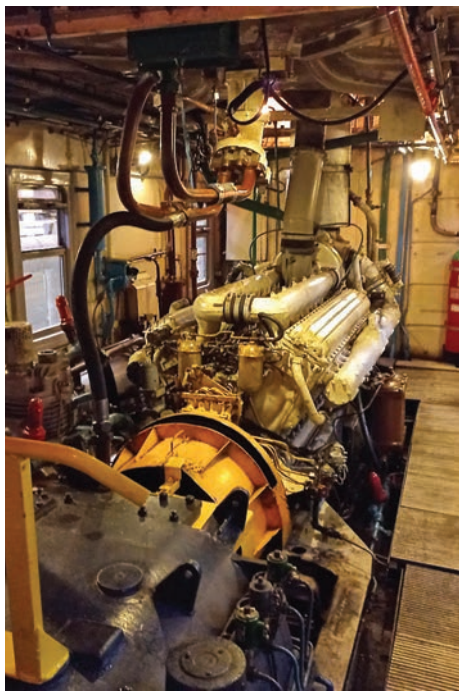

DĪZEĻVILCIENA DR1A motortelpa.

FOTO: NO PERSONĪGĀ ALBUMA

Markuss atzīst, ka viņa darbs un darba vide ir patiesi unikāli, – viņam ir ofiss ar mainīgu skatu katru sekundi, visos četros gadalaikos. Neviena diena neatkārtojas, un tieši tas piešķir darbam īpašu vērtību. Turklāt jaunietis veic arī nozīmīgu un sabiedrībai vajadzīgu darbu – nogādā cilvēkus tur, kur viņiem jānokļūst. Tieši tas Markusam ikdienā sagādā vislielāko prieku. "Uz darbu eju ar prieku, un to es novēlu ikvienam. Jā, ir ikdienas nebūšanas, brīži, kad šķiet – visu gribas mest pie malas, taču tas pāriet. Tad saprotu, ka man patīk tas, ko daru, un ka esmu tieši tur, kur man jābūt. Ideāli ir tad, ja darbs ir arī hobijs, un man tā patiešām ir. Tāpēc to, ko daru, daru ar prieku un gandarījumu, nevis tikai tāpēc, ka tā vajag," saka Markuss. Ja vien iespējams, viņš labprāt ceļo ar vilcienu. Piemēram, dodas pie drauga uz Vāciju, kurš arī studē mašīnzinības tieši dzelzceļa nozarē. Tehnikuma laikā Markuss izmantoja iespēju doties "Erasmus" praksēs, kuru laikā strādāja dzelzceļa nozarē gan Lietuvā, gan Vācijā. Jaunietis atzīst, ka iespēja redzēt, kā nozare darbojas citās valstīs, ir ļoti vērtīga pieredze un būtu svarīgi labos piemērus ieviest arī Latvijā.

Ja nebūs labi, arī būs labi

"Vilciena mašīnists Latvijā ir reta profesija, un diemžēl tā ir arī novecojusi. Kamēr nozarē neienāks jauni cilvēki, par inovācijām īsti nevar runāt. Gribētos, lai jaunie darbinieki dzelzceļā būtu vairāk. Ja arī kāds izmācās, bieži vien izvēlas strādāt lielos uzņēmumos vai dodas uz ārzemēm – un idejiski to var saprast," spriež Markuss. Viņš neslēpj, ka arī pats ik pa laikam sev uzdod jautājumu, vai ir apmierināts ar to, kur šobrīd atrodas. "Protams, reizēm šaubos – vai izdarīju pareizo izvēli, atgriežoties strādāt reģionā. Taču šaubas būtu jebkurā gadījumā, arī tad, ja būtu izvēlējies citu ceļu. Esmu par to, ka ir jāmēģina. Tikai tad var saprast, vai tas ir tavs ceļš vai nē," uzsver jaunietis.

Markuss dzīvo ar pārliecību, ka viss būs labi. Arī tajās dienās, kad varbūt nav viegli, viņš cenšas domāt pozitīvi un katrā situācijā saskatīt labo, nevis koncentrēties uz slikto.

"Skatos uz priekšu un esmu pateicīgs par to, kur esmu un ka vispār esmu. Ne jau visa dzīve būs tieši tāda, kāda tā ir šobrīd. Ļoti liela nozīme ir tuvajiem cilvēkiem – ģimenei un draugiem. Piemēram, var būt ļoti slikta diena, bet atliek vien aizbraukt uz Alūksni pie savējiem, un viss atkal ir kārtībā. Šādi brīži ir ārkārtīgi svarīgi," stāsta Markuss. Viņš uzsver, ka nevajag pārāk koncentrēties uz slikto, bet gan domāt par labo. "Kā man teica vecvecmamma – ja nebūs labi, arī būs labi. Pagātni vairs nevar mainīt, bet nākotni gan – un ļoti. Nevajag padoties. Grūtības būs vienmēr, to varu teikt ar simtprocentīgu pārliecību. Taču, ja esi pilnībā pārliecināts par savu ceļu, tad ej pa to. Cilvēkam vienmēr ir izvēle – iet vieglāko ceļu vai pareizāko ceļu. Kurš no tiem ir īstais, zina tikai pats," saka Markuss.

Viņš ir viens no tiem piemēriem, kad jaunietis atgriežas reģionā un savas zināšanas, prasmes un darba spējas velta tam, lai arī ārpus galvaspilsētas dzīve kļūtu labāka. Sarunas biedram gribētos, lai arvien vairāk jaunu cilvēku izvēlētos dzīvot un strādāt reģionos, nevis koncentrētos tikai Rīgā. "Jaunie cilvēki ar labām idejām un arī ar augstām prasībām ir saskrējuši Rīgā, vienā centrā. Tur viss notiek, procesi virzās uz priekšu, bet par reģioniem bieži vien tiek aizmirsts. Ja paskatāmies vēsturē, laukos kādreiz bija daudz vairāk jaunu cilvēku – centralizēšanās pilsētās nebija tik izteikta," spriež Markuss. Viņš kā piemēru min arī Gulbenes–Alūksnes dzelzceļu, kura vēsturiskajās fotogrāfijās redzams, cik sakopta un dzīvīga šī vide savulaik bijusi. "Tas bija tāpēc, ka te bija jauni cilvēki, kuriem rūpēja sava vide. Viņi neizvēlējās vienkāršāko ceļu – neaizbrauca uz Rīgu, bet palika un veidoja savu vietu," viņš uzsver. AMZ

Agita Bērziņa

Projektu "Iedzīvotāju dzīves kvalitāte pierobežā II" līdzfinansē Mediju atbalsta fonds no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par saturu atbild "Alūksnes un Malienas Ziņas"

Vēsturiskais apgaismojums

Visos laikos cilvēkam ir bijis svarīgs apgaismojums. Prasme orientēties naktī un uzbūvēt apgaismojamas mītnes ir palīdzējusi un noteikusi cilvēces izdzīvotspēju, apgaismojuma veidu maiņa vēsturiski ir gājusi roku rokā ar izmaiņām tehnoloģijās, un gaismai ir simboliska loma reliģijā un mitoloģijā. Senajās mājās, kuru logi bija mazi, nestikloti un parasti tika turēti aizslēgoti siltuma saglabāšanai, svarīgu lomu ieņēma apgaismojuma rīki.

Skali un skalturi

Iespējams, ka mūsu dzelzs laimeta senči izlīdzējās ar grīdas pavarda gaismu, bet, kad 8. gadsimtā sāka būvēt akmens krāsnis, mājās bija nepieciešams jauns gaismas avots.[1] Līdz 19. gs. (nomaļākās un nabadzīgākās saimniecībās vēl pat līdz 20. gs. 20. gadiem) pamatiedzīvotāju mājas apgaismoja degoši koka skaliņi.[2] Senākā telpu apgaismošana ar skalu gaismu visdrīzāk bija pavisam vienkārša - viens mājinieks strādāja, kamēr cits stāvēja tuvumā un degošo skalu turēja rokās.[3] Tomēr šāds risinājums bija nepraktisks, un laika gaitā skalu turēšanai tika ieviesti īpaši rīki - skalturi. Latvijas teritorijā sastopami divu veidu skalturi - uzstādāmi uz grīdas vai piekarami. Vienkāršākie skalturi bija pilnībā gatavoti no koka, tos veidoja statīvs un divi kopā saspiesti dēliši jeb "knābis"[4] bet jau no 13. gadsimta[5 6] tika lietoti arī metāla iedzītņa skalturi, kas no statīva tika gatavoti atsevišķi, sakausējot kopā vairāku dzelzs stieņu galus. Dzelzs skalturi parasti bija iedzītņa formas - to apakšdaļa bija nosmailināta, lai skalturi varētu iedzīt tieši kādā koka virsmā, piemēram, galdā, koka bluķī vai sijā vai iebāzt kādā spraugā, taču parasti ugunsdrošības un vienmērīgas apgaismošanas nolūkos skalturi izvietoja tuvāk telpas vidū īpaši gatavotā statnī. Primitīvākajiem statņiem pamatam tika izmantots celms vai žuburota koka kāja, bet ar laiku prasmīgākie amatnieki iepratās izveidot pat skaltura statņus ar regulējamiem augstumiem.[7] Lai iegūtu gaišāku gaismu, skalturī varēja dedzināt vairākus skalus vienlaikus, Alūksnes pilsdrupās atrasts pat skalturis, kas paredzēts veseliem sešiem skaliem. Dedzinātie skali parasti bija diezgan gari, mācītājs un etnogrāfs Augusts Bīlenšteins 19. - 20. gadsimta mijā raksta, ka skalturu skali latviešiem esot apmēram 3 - 4 pēdas, t.i. apmēram metru, gari.[8] Skalus plēsa un žāvēja laikus, parasti lietoja priedes skalus, bet īpaši iecienīti bija arī bērza skali, kas dega gaišāk, nekūpēja un nesprakšķēja[9]. Tomēr degošo skaliņu gaisma bija vāja, un zemnieki turpināja celties un iet gulēt agri, lai visus dienas darbus padarītu saules gaismā un skalu gaismu pārsvarā pielietoja tikai rudenī un ziemā. Dažkārt, domājams, taupības nolūkos, skalturus 17. gadsimtā lietojuši arī sabiedrības virsslāņa pārstāvji, piemēram, Hercoga Jēkaba rezidencē Jelgavas pilī.[10]

Sveces un svečturi

Sveces pirms 19. gs. bija dārgas un nepraktiskas, senatnē visbiežāk tās lietoja reliģiskā kontekstā - altāros, baznīcās u.tml. Reliģiskiem nolūkiem lietoja bišu vaska sveces, kas bija dārgas, jo bišu vasks radās lēnā, no dabas un klimata apstākļiem atkarīgā procesā. Lētākas bija no lopu taukiem lietas sveces, bet tām bija ievērojami trūkumi - tās degot sprakšķēja un bieži radīja nepatīkamu smaku.[11] Gan vaska, gan tauku sveces vajadzēja "pieskatīt", jo senāko sveču daktis nesadega

▶ **FIŠERA** lustra Alūksnes baznīcā. no Budže, K. (2023).

▲▲▶ **APGAISMOJUMS** Alūksnes Jaunās pils mūzikas salonos.

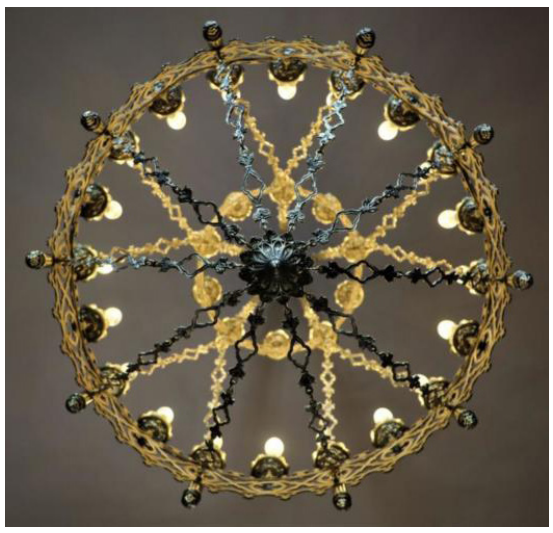

FOTO: ALŪKSNES NOVADA MUZEJA MĀJAS LAPA

◀ **ARNOLFINI** portreta lustra. National Gallery, Londona, no Wikimedia Commons https://commons.wikimedia.org/wiki/File: The_Arnolfini_portrait_(1434).jpg

Latvijā un Alūksnē

pilnībā, bet gan pārogļojās, atstājot garu dakts ogli, kas nepatīkami izskatījās, traucēja svecei degt un kļuva par iespējamu ugunsgrēka risku. Lai dakti apgrieztu, 15. gadsimtā tika izgudrotas īpašas sveču šķēres, kurām vēlāk tika pierīkota arī metāla kārbiņa liesmas dzēšanai un nogrieztās dakts noņemšanai.[12]

Sveces, protams, varēja dedzināt nepastarpināti uz kādas virsmas, bet, lai izvairītos no ugunsgrēka riska un sacietējušā vaska tīrīšanas, tika lietoti svečturi, kas Latvijas teritorijā dažādās formās sastopami jau no 12.-13. gadsimta. Viduslaikos ārpus baznīcām, turīgākajām pilīm un dažu bagātāko rīdzinieku mājām tika lietoti vienkārši, kokā iestiprināmi iedzītņa svečturi.[13] Otrs izplatītākais svečturu veids šajā laikā bija stāvsvečturi, kuru senākie eksemplāri ir ļoti vienkārši, izgatavoti no māla un bija paredzēti vienai svecei.[14] Nedaudz retāki par stāvsvečturiem bija tā saucamie trijkāju svečturi. Šie svečturi tika gatavoti ar četriem izvirzījumiem, no kuriem trīs kalpoja kā balsti un ceturtais - kā sveces ligzda.[15] Īslaicīgai apgaismošanai jaunajos laikos tika lietoti arī keramikas un metāla plakanie svečturi. Tie sastāvēja no sveces ligzdas un pamatnes, kas vienlaikus kalpoja arī kā bļodiņa izkusušo tauku savākšanai. 16.-17. gadsimta sveču šķēres un svečturi atrasti Alūksnes pilsdrupās.

Laikam ejot, svečturu ražošanā ieviesās arvien lielāks uzsvars uz greznību. Dekoratīvi stāvsvečturi ar plakanu pēdu un profilētu kātu izplatīti jau no 15. gs.[16], ap šo laiku Eiropā jau ir ieviesti svečturi ar vairākām sveču ligzdām. Žuburainus, ar vairākos līmeņos izvietotām svecēm aprīkotus stāvsvečturus sauc par kandelabriem (dažkārt šo vārdu pielieto arī lai aprakstītu jebkāda veida svečturi vai lustru vairākām svecēm), tos varēja likt gan uz dažādu mēbeļu virsmām, gan - lielākos piemērus - uz grīdas. Kandelabri baznīcu interjeros ir sastopami jau viduslaikos, bet laicīgās ēkās vislielāko popularitāti gūst no 18. gadsimta.[17] No 17. gs. bija populāri arī sienas svečturi. Francijā šajā laikā sāka ražot bra - sienas gaismekļus ar izteikti augšupejošu S-veida formu un vertikāli vērstām sveču ligzdām katra izliekuma galā.[18]

Eļļas lampiņas

Arheoloģiskajā materiālā jau no aizvēstures nereti sastopamas ir arī eļļas lampiņas. Eļļas lampiņas pamatforma ir neliels trauciņš vai sekla bļodiņa, kas satur dzīvnieku vai augu izcelsmes eļļu, kā arī dakti, kas var būt tajā brīvi peldoša vai atbalstīta ligzdā lampiņas vidū. Eļļas lampiņa varēja būt aprīkota ar lietni eļļas noliešanai, kā arī rokturīti.[19] Eļļas lampiņa salīdzinājumā ar sveci bieži bija parocīgāka: zemā profila dēļ lampiņu bija grūtāk nejauši apgāzt, to varēja viegli novietot uz galda citu priekšmetu starpā vai sienas nišā, kā arī pārnest uz citu vietu nepieciešamības gadījumā. Senākās eļļas lampiņas Latvijā atrastas akmens laikmeta apmetnēs Sārnatē, Osā u.c. un dedzinātas ar roņu taukiem.[20]

Griestu lustras

Arī griestu lustras pazīstamas jau no viduslaiku perioda. Tolaik tās bija pats greznākais apgaismojuma veids, kuru parasti varēja atrast tikai baznīcās, ģilžu un rāšu namos. Īpaši greznas, žuburotas lustras sauc par kroņlukturiem. Viduslaiku lustras parasti gatavoja no bronzas vai misiņa plāksnēm, kas tika dekoratīvi sagrieztas un izliektas lapu un ziedlapu ornamentos un sastiprinātas ap profilētu vidusposmu. Tipiska šāda lustra ir redzama Jana van Eika 1434. gadā gleznotajā bagātā itāļu-flāmu tirgotāja Džiovanni Arnolfīni un viņa sievas Konstanzas portretā[21], bet Latvijā atrodams skaists piemērs dārgākai, no apjomīgām detaļām saliktai viduslaiku lustrai - 15. gs. Mazās ģildes kroņlukturis Rīgas Vēstures un Kuģniecības muzeja ekspozīcijā "Senā Rīga". Ar laiku lustras sāka greznot ar stikliņiem un svina kristāliņiem, īpaši greznas tās tika padarītas 17.-19. gadsimtā. Alūksnes Evaņģēliski luteriskās baznīcas altārdaļā atrodas krāšņa lustra no 18. gs. otrās puses, kura sākotnēji visdrīzāk bija pasūtīta muižas vecajai kungu mājai (t.s. Ozolkoka pilij), bet, baronu iedzīvi 19. gadsimtā pārceļot uz Jauno pili, tika atdota baznīcai.[22]

Alūksnes baronu gaismekļi 19. gadsimta beigās

1885. gadā Alūksnes muižu savā īpašumā ieguva Konstantīns Pauls Eižens fon Fītinghofs. Konstantīns Fītinghofs par muižas saimnieku kļuva jauns un 1898. gadā, nesasniedzis četrdesmit gadu vecumu, aizgāja viņsaulē. Pēc barona nāves tiesu pristavs pavadīja astoņas dienas, sastādot inventāra sarakstu, kurā sīki uzskaitīts, kāds kustamais īpašums bija atrodams katrā no Jaunās pils telpām.[23]

Apgaismes līdzekļi pils pirmā stāva telpās 1898. gadā:

- **Priekštelpa**
  - divas sienas lampas, bronzas imitācija
  - čuguna figūra ar kandelabru ar 6 svecēm uz koka postamenta
  - kāpņu bronzas svečturis
- **Kabinets**
  - čuguna lampas – sienas un galda, divi kandelabri [...] uz kamīna
  - divi čuguna svečturi
  - divi 3 sveču kandelabri
  - piekārta čuguna lampa
- **Tualete**
  - divi dubulti sudraba svečturi
- **Fortepiano istaba**
  - lampa uz melnas koka pamatnes
  - piekārts bronzas kandelabrs ar lampu
  - bronzas pulkstenis ar diviem bronzas kandelabriem
- **Ērģeļu istaba**
  - pieci bronzas kandelabri
  - deviņi bronzas svečturi
  - piekārts bronzas kandelabrs (visdrīzāk domāta griestu lustra)
  - bronzas lampa
- **Zāle**
  - viens bronzas kandelabrs ar divām svecēm
  - seši bronzas sienas kandelabri ar sešām svecēm
  - divas bronzas lampas
- **Balkona istaba**
  - viena piekārtā japāņu lampa
  - marmora-bronzas lampa
- **Ēdamzāle**
  - trīs vara piekarināmās lampas ar bronzas (ķēdēm ?)
  - divi bronzas kandelabri
  - divi melhiora kandelabri, divi vara kandelabri

Senie apgaismojuma rīki Alūksnes novada muzejā

Alūksnes novada muzejā eksponēti vairāki pilsdrupu teritorijā iegūti jauno laiku iedzītņa skalturi, 20. gs. 80. gados tos analizēja arheologs Māris Atgāzis. Atrastos skalturus Atgāzis datē ar 16.-17. gs. un citur Latvijā reti sastopamās zarotās formas ziņā pielīdzina atradumiem Izborkā un Novgorodā, izvirzot teoriju, ka Alūksnē, iespējams, uz dzīvi apmetušies Krievijas virsvaras nežēlīgie vajātie vecticībnieki. Šo skalturu starpā ir arī diezgan unikāls atradums - kombinēts skalturis-svečturis, kam centrā ir sveces ligzda un sānos zari koka skalu turēšanai. Izrakumos atrasti arī vairāki ar šo pašu laika posmu datēti iedzītņa un plakanie svečturi, kā arī salīdzinošs retums Latvijas arheoloģiskajā materiālā: sveču šķēres. Apgaismošanas rīki pilī datēti pārsvarā ar 16. gadsimta otro pusi un 17. gadsimtu, kad Alūksnes cietoksnī notika vairākas uzlabojumu kārtas, kurām attiecīgi bija nepieciešama arī vietējā darbaspēka palīdzība. Acīmredzot, vismaz daļai no strādniekiem, kalpotājiem, kareivjiem un amatniekiem tika ierādīta dzīvesvieta cietokšņa Dienvidu priekšpilī, kuras teritorijā atrasti iepriekšminētie apgaismošanas rīki, šo hipotēzi apstiprina arī arheoloģiski atrastās rotas un koka ēku paliekas, kas liecina, ka pārsvarā no pamatiedzīvotājiem komplektētais pils personāls Dienvidu priekšpilī izmitināts jau viduslaikos. Senos apgaismojuma piederumus, kā arī citus 15.-17. gs. sadzīves priekšmetus var apskatīt Alūksnes novada muzeja ekspozīcijā "Zemē apraktā sāls".

Alūksnes Jaunās pils mūzikas salonos iespējams redzēt 19. gs. interjera gaismekļus. Salonu restaurācijas darbu ietvaros tika nopirktas, elektrificētas un mūzikas salonos iekārtas divas 19. gs. otrās puses neogotikas stila griestu lustras no Vācijas, kā arī klavieru istabā uzstādīti 19. gadsimta sienas bra svečturi, izvēlēti pieskaņotos toņos zāles daļēji apzeltītajiem sienu gleznojumiem. AMZ

Ernests Stroinovs, Alūksnes novada muzeja vēsturnieks

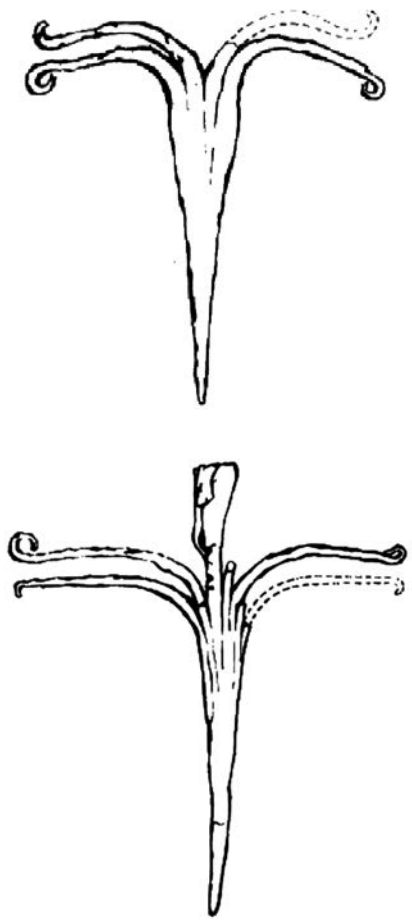

▲▲ **ALŪKSNES** pilsdrupu skalturu zīmējumi, Atgāzis, M. (1983) Par Alūksnes pili un tajā atrastajiem apgaismošanas piederumiem (Arheoloģija un etnogrāfija XIV, Rīga: Zinātne, 27. lpp.)

1. Lūsis, S. (1987) Zemnieku telpu apgaismojums, Rīga: Avots, 6. lpp.
2. Autoru kolektīvs (2021) Latvijas arheoloģijas rokasgrāmata. Rīga: Zinātne 529. lpp.
3. Lūsis, S. (1987) Zemnieku telpu apgaismojums, Rīga: Avots, 6. lpp.
4. Turpat
5. Autoru kolektīvs (2021) Latvijas arheoloģijas rokasgrāmata. Rīga: Zinātne, 529. lpp.
6. Autoru kolektīvs (1978) Latvijas PSR arheoloģija, Rīga: Zinātne, 313.lpp.
7. Atgāzis, M. (1983) Par Alūksnes pili un tajā atrastajiem apgaismošanas piederumiem // Arheoloģija un etnogrāfija XIV, Rīga: Zinātne, 34 lpp.
8. Lūsis, S. (1987) Zemnieku telpu apgaismojums, Rīga: Avots, 12. lpp.
9. Atgāzis, M. (1983) Par Alūksnes pili un tajā atrastajiem apgaismošanas piederumiem // Arheoloģija un etnogrāfija XIV, Rīga: Zinātne, 34. lpp.
10. Turpat, 36. lpp.
11. "Smoky, unwholesome, and enormously expensive": Tallow candles in the museum. (2023, October 21). Material Matters. https://sites.udel.edu/materialmatters/2023/10/23/smoky-unwholesome-and-enormously-expensive-tallow-candles-in-the-museum/
12. Snuffer: Unknown: V&A Explore The Collections https://collections.vam.ac.uk/item/O379098/snuffer-unknown/
13. Rīgas vēstures un kuģniecības muzejs. Senie apgaismošanas piederumi muzeja arheoloģiskajā materiālā https://www.rigamuz.lv/rvkm/izstade_virtuala/senie-apgaismosanas-piederumi-muzeja-arheologiskaja-materiala
14. Turpat
15. Rīgas vēstures un kuģniecības muzejs. Senie apgaismošanas piederumi muzeja arheoloģiskajā materiālā https://www.rigamuz.lv/rvkm/izstade_virtuala/senie-apgaismosanas-piederumi-muzeja-arheologiskaja-materiala
16. Turpat
17. Ilustrētā vārdnīca pasaulē un Latvijā https://www.artermini.lv/raksts.php?t=1185&bu=16
18. Antique Brokers: Bra wall lights https://antiquebrokers.eu/product-category/lamps-lightning/bra-wall-lights/
19. Rīgas vēstures un kuģniecības muzejs. Senie apgaismošanas piederumi muzeja arheoloģiskajā materiālā https://www.rigamuz.lv/rvkm/izstade_virtuala/senie-apgaismosanas-piederumi-muzeja-arheologiskaja-materiala/
20. Autoru kolektīvs (2021) Latvijas arheoloģijas rokasgrāmata. Rīga: Zinātne, 530. lpp.
21. T. s. "Arnolfini portrets".
22. Budže, K. (2023). Fišera darbnīcas stikla lustra Alūksnes luterāņu baznīcā. Letonica, 48. https://doi.org/10.35539/ltnc.2023.0048.02 19. lpp.
23. LVVA 141.fonda 1.apraksta 56. lieta

50 spēles un labo darbu piln

Arita Zvejniece: "Varam droši konkurēt ar Rīgas prāta spēlēm."

ERUDĪCIJAS un labdarības spēles "Prāta laboratorija" iniciatori un organizatori Arita un Roberts Zvejnieki pēc kārtas 50. spēļu turnīrā aizvadītajos Ziemassvētkos.

FOTO: NO ORGANIZĀTORU ALBUMA, SANDRAS APINES ALBUMA, "ALŪKSNES UN MALIENAS ZIŅU" ARHĪVA

ORGANIZATORI: "Paldies par sadarbību vairāk nekā 10 gadu un 50 spēļu garumā AANF, Apes kultūras centram! Paldies par atbalstu arī Smiltenes novada pašvaldībai!" Foto no labās puses: Grēta Zvejniece, Dzintra Zvejniece, Astrīda Harju , Roberts Zvejnieks, Arita Zvejniece un Ilva Sāre.
FOTO: MATILDE ZVEJNIECE

AZARTISKS spēles moments kādā no 2016. gada spēlēm.

Pērnā gada nogalē Apē aizvadīta 50. erudīcijas spēles "Prāta laboratorija" spēle. Šī nav tikai spēle, bet Aritas un Roberta Zvejnieku iniciatīva, kopienas stiprināšana un pamatīga tradīcija, kurā rotaļīgais moments un konkurences cīņasspars savijas ar labdarības nozīmīgumu un atskārsmi, ka tikai kopā mēs varam izdarīt daudz vairāk.

Erudīcijas spēle "Prāta laboratorija" notiek jau desmit gadus, un spēli organizē novadnieki Arita un Roberts Zvejnieki, bet labdarības virzienu šai spēlei piešķir nodibinājums "Alūksnes un Apes novada fonds", kurš veic administratīvos uzdevumus un novirza gūtos līdzekļus nepieciešamajām vajadzībām vai idejām.

50. spēlē gūtie naudas līdzekļi tika novirzīti malkas, barības, būru un smilšu iegādei dzīvnieku mājai "Astes un Ūsas", un kopumā 50 spēļu laikā 44 no tām noritējušas dažādu labdarības mērķu nolūkā. Visvairāk spēlētāji parasti saziedo dzīvnieku patversmes vajadzībām.

Kopumā ziedojumos piesaistīti 18 398,71 eiro

Daži labie darbi, kuriem gūti līdzekļi "Prāta laboratorijas" spēļu laikā, ir: tautas mūzikas instrumentiem Apes bērnudārzam "Vāverīte", karuseļa labiekārtošanai Apes bērnu laukumā, šujmašīnai Mālupes rokdarbnieču klubiņam "Anneles", Aleksandra Pelēča bērnu dzejas krājuma "Čabiņš" izdošanai, plediem un spilveniem Opekalna baznīcai, soliem un krēsliem Zeltiņu baznīcai, sēžammaisu iegādei Dāvja Ozoliņa Apes vidusskolai, Alūksnes un Apes jaundzimušo pūriņiem, grāmatai "100 Apes dzimtu stāsti", krāšņu remontam Gaujienas mācītājmuižā un citi.

Kopumā dažādiem labdarības mērķiem šo gadu laikā izdevies piesaistīt 18 398,71 eiro, un tas ir ievērojams skaitlis.

10 gadi – 50 spēles

"Pirms desmit gadiem, kad uzsākām rīkot šo pasākumu, mums noteikti nelikās, ka tas viss būs tik ilglaicīgi un ka šī kļūs par tradīciju - sanākt visiem kopā Apes kultūras centrā, azartiski iesaistīties erudīcijas spēlē, piesaistīt ziedojumus un labi kopā pavadīt laiku. Kad 2015. gada novembrī organizējām pirmo spēli, tā notika Apes tautas namā lielās zāles balkonā un, šķiet, kopumā uz spēli bija pieteikušās 12 komandas," stāsta A. Zvejniece. Vēlāk komandu skaits jau pārsniedza divdesmit. Viņa priecājas par to, ka dažas no šīm komandām un to spēlētājiem vēl aizvien piedalās "Prāta laboratorijas" spēlēs, kaut arī tās vairs nenotiek ar ikmēneša regularitāti.

"Ir pagājuši 10 gadi, 50 spēles, un jāsaka, ka ir tādi spēlētāji, kuri ir bijuši uz spēļu lielāko daļu, par ko ir liels prieks un gandarījums," teic A. Zvejniece.

Līdz ar spēli ir izaugusi paaudze. Tagad Zvejnieku ģimenei sagatavoties pasākumam palīdz arī mazās atvases. "Mūsu vecākajai meitai Matildei, kad uzsākām "Prāta laboratoriju", bija četri mēneši, un arī tagad, desmit gadu vecumā, Matilde labprāt iesaistās jautājumu sagatavošanā. Viņai tas ļoti patīk! Atļaujam viņai izdomāt vienu vai divus jautājumus, bet citreiz pat visu jautājumu kārtu. Tā viņa, piemēram, pērnā gada maija spēlē bija sagatavojusi muzikālo jautājumu kārtu par bērnu un jauniešu dziesmu svētku repertuāru. Tas bija ļoti interesants raunds, un Matilde pati arī lasīja jautājumus. Viņa par to jutās tiešām lepna," stāsta A. Zvejniece. Spēlētāji savukārt atzīst, ka arī jaunās paaudzes jautājumi nebūt nav no vieglajiem, un krietni nācies palauzīt galvu.

Labo darbu maratons

"Prāta laboratorijas" rīkotāji uzsver, ka veiksmīgi izvērties arī labo darbu maratons un spēļu laikā savākti vairāk nekā 18 tūkstoši eiro.

"Mums tiešām ir liels prieks, ka varam kopienai palīdzēt dažādās vajadzībās, kā arī palīdzēt īstenot ieceres, kas neprasa lielus līdzekļus. Īpašs prieks par Apes kultūras centra vadītāju Ilvu Sāri, kura Apē plāno un domā labos darbus. Viņa redz, kas būtu nepieciešams, un ir gatava uzņemties labo darbu organizēšanu un izpildi. Tā Apē ir uzstādīts grāmatu apmaiņas punkts, iekārtots bērniem laukums, ierīkota svētku dobe un cits. Tas ir pats foršākais," stāsta A. Zvejniece.

Alūksnes un Apes novada fonda priekšsēdētāja Dzintra Zvejniece, kura arī pati spēlē "Prāta laboratorijā", uzsver, ka nav mazu ziedojumu, jo ziedojums jebkurā gadījumā ir vērtība un, sadodoties kopā, var paveikt lielas lietas.

"Ir reizes, kad spēles laikā savācam 230 eiro, bet ir reizes, kad ziedo pāri tūkstotim eiro. Tad, kad to visu saliek kopā, tad arī cits pēc cita labie darbi tiek padarīti. Mums ir prieks palīdzēt Alūksnes un Apes novada fondam, jo palīdzam piesaistīt ziedojumus, un tas ir tikai viens no instrumentiem, kā fonds var vākt ziedojumus. Tas ir diezgan unikāli, jo nekur citur Latvijā šādas tradīcijas, manuprāt, nav. "Prāta laboratorija" ir brīvprātīgais darbs no mūsu puses un spēlētāju ieguldījums, viņiem atnākot uz spēlēm, kā arī ziedojot. Fonds to visu administrē, uztur un rūpējas, lai visi šie labie darbi arī tiktu paveikti," uzsver A. Zvejniece.

Atgūt entuziasmu

Arita un Roberts pateicīgi ikvienam, kurš par ziedotajiem līdzekļiem paveic ko tik svarīgu savu kopienu labā.

R. Zvejnieks nenoliedz, ka šo gadu laikā, protams, ir bijusi doma, ka nu jau jābeidz spēles rīkot, taču šī doma ātri vien pāriet, jo uz spēli arvien piesakās komandas, un tas rada gan entuziasmu, gan neatsveramo sajūtu, ka tiks palīdzēts izdarīt vēl kādu labo darbu. "Tad atkal ir entuziasms un motivācija gatavot jautājumus spēlēm. Īpašs prieks ir tad, kad uzķeram kādu interesantu tēmu. Tad jautājumus sagatavot varam ļoti ātri, bet, ja tēma pašiem nav tā interesantākā, tad jau arī jautājumu gatavošana aizņem ilgāku laiku," skaidrojot, cik laika paņem sagatavošanās spēlei, stāsta R. Zvejnieks.

Roberta pārziņā parasti ir audio un vizuālais raunds, bet pārējos ģimene mēdz sadalīt no spēles uz spēli. A. Zvejniece teic, ka viņa vienmēr veido secinājumu (kad visiem septiņiem jautājumiem jāatrod viens kopsaucējs) un aktualitāšu raundu, jo tie ir viņas mīļākie.

"Pēc spēles mums ir liels gandarījums, jo redzam spēlētāju aizrau-

a azote

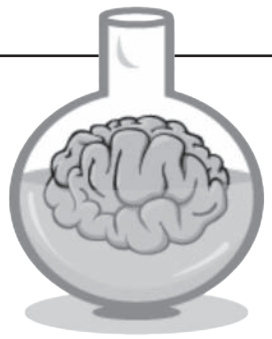

"Mazākā meitiņa, trīsgadīgā Paulīne, nesen paņēma savas rotaļlietas, salika tās un teica, ka tagad lai viņai netraucējot, jo notikšot "Prāta laboratorija". Tad viņa uzdeva jautājumus savām rotaļlietām."

ARITA ZVEJNIECE, ERUDĪCIJAS UN LABDARĪBAS SPĒLES "PRĀTA LABORATORIJA" ORGANIZATORE

tību punktu skaitīšanas brīdī, prieku par uzvarām. Varbūt savureiz kādam mēdz būt garlaicīgāk, ja uzvar vienas un tās pašas komandas, tādēļ īpaša aizrautība valda, kad uz pjedestāla kāpj kāds, kurš tur nav bijis. Ir arī prieks tad, kad cilvēki pienāk klāt pēc spēles un īpaši pateicas par kādu jautājumu kārtu. Tas tiešām ir foršs gandarījums," uzsver A. Zvejniece.

R. Zvejnieks piebilst, ka 50. Ziemassvētku spēle aizvadītā gada nogalē bijusi īpaši aizraujoša, jo nevienā no kārtām neesot bijis tā, ka kāda komanda iegūtu 0 punktus, kā tas mēdz būt citās reizēs. "Nav tik interesantas tās spēles, kurās visiem ir vai nu daudz, vai maz punktu, bet šajā reizē viss bija pa vidu un līdz ar to arī konkurence starp komandām bija sīva," vērtē R. Zvejnieks.

Kā lielākos spēles kuriozus A. Zvejniece min reizes, kad spēlētāji nāk aktīvi diskutēt par viņu ieskatā pareizām atbildēm, jo nav vienisprātis ar vadītājiem.

"Gadās, ka esam pieļāvuši kļūdu vai nepareizi izlabojuši, vai arī ir bijušas vairākas iespējamās atbildes. Tad mēs ātri pārbaudām, bet spēles pirmsākumos regulāri bija komandas, kuras nāca diskutēt par iespējamajiem atbilžu variantiem, jautājumu formulējumiem. Bija drusciņ jāiespringst, lai noturētu savu pārliecību," atminas A. Zvejniece. Viņa piebilst, ka šāda pieredze ļāvusi spēlei kļūt aizvien profesionālākai un tai ir pienākums noturēt savu prestižu, lai šādas situācijas nerastos.

"Uz 50. spēli mums pirmo reizi līdzi bija arī meita Grēta, kurai tagad ir seši gadi, un pirms tam viņu vienmēr pieskatīja vecvecāki. Grēta bija gandarīta, ka varēja mums palīdzēt. Matilde jau dara arvien svarīgākus darbiņus - raksta punktus punktu tabulā, tā kā mums aug palīgi. Savukārt mazākā meitiņa, trīsgadīgā Paulīne, nesen paņēma savas rotaļlietas, salika tās un teica, ka tagad lai viņai netraucējot, jo notikšot "Prāta laboratorija". Tad viņa uzdeva jautājumus savām rotaļlietām," stāsta A. Zvejniece.

Vislielākais paldies atbalstītājiem

A. Zvejniece izsaka lielu pateicību Apes kultūras centram par atsaucību un atbalstu, jo, ja nebūtu šādas vietas, tad arī, domā A. Zvejniece, tādas "Prāta laboratorijas" nebūtu.

"Mēs vienmēr atnākam pie omulīgi saklātiem spēles galdiem, kafija un tēja jau ir uzsildīta, ir cepumi un konfektes, telpas izrotātas. Ir sagādātas arī atbalstītāju sarūpētās dāvanas uzvarētājiem, un tās sarūpē gan Alūksnes un Apes novada fonds Dzintras vadībā, gan Apes kultūras centrs, gan "Radošo ideju centrs" Apē. Milzīgs paldies viņiem par to!" pauž A. Zvejniece.

Arī R. Zvejnieks izsaka pateicību visiem spēlētājiem un atbalstītājiem. "Pēdējā pērnā gada spēlē Ilva Sāre teica, ka viņai ir liels prieks uzņemt "Prāta laboratoriju", un man ir īpašs prieks par to, ka uz šo spēli un kultūras centru nāk arī tie cilvēki, kuri parasti nenāk uz citiem kultūras centra pasākumiem. Priecājos, ka cilvēki izvēlas nākt uz spēli un ka tas palīdz arī ikdienā asināt prātu. Tas ir ļoti vērtīgi. Tā ir sava veida izklaide, bet arī prāta asināšana," teic R. Zvejnieks.

50. spēlē piedalījās 24 komandas, bet reiz kādos Ziemassvētkos bija pieteikušās pat 28 komandas! "Tie bija 140 dalībnieki pie galdiem zālē, un domāju, ka varam droši konkurēt ar Rīgas prāta spēlēm," teic A. Zvejniece.

Dalībnieki uz spēlēm ierodas ne tikai no Apes, bet arī Alūksnes un Smiltenes. Apvienotajās komandās ir spēlētāji arī no Rīgas, Jelgavas, Ogres, Rēzeknes.

"Paldies dalībniekiem, ka visus šos gadus viņi ir kopā ar mums un atbalsta ar ziedojumiem labos darbus. Liels jo liels paldies arī Alūksnes un Apes novada fondam par to, ka kopā varam darīt labo," uzsver A. Zvejniece. AMZ

Diāna Lozko, Sandra Apine

Iepērkam LIELLOPUS!
info@senlejas.lv
62003939

SIA "LATVIJAS GAĻA"
iepērk liellopus, jaunlopus, aitas, zirgus.
Svari. Samaksa tūlītēja. T. 28761515.

ZS "KALNPIERBES"
iepērk liellopus, jaunlopus, aitas, zirgus (arī bioloģiski audzētus).
Tālr. 29497789, 28460711

ĀRZEMJU LATVIETIS PĒRK MEŽA, LAUKSAIMNIECĪBAS ZEMES.
DAŽĀDĀ STĀVOKLĪ. Tālr. 28959391.

SIA "Lauku Miesnieks"
IEPĒRK MĀJLOPUS.
AUGSTAS CENAS.
SAMAKSA - TŪLĪTĒJA. SVARI.
Tālr. 20207132

Iepērk liellopus, jaunlopus, teļus, jērus, zirgus.
SIA "AIBI"
GALAS PĀRSTRĀDES UZŅĒMUMS
Kautsvarā, dzīvsvarā.
Paaugstinātas cenas,
apjoma piemaksas.
BIO lopiem augstākās cenas.
Samaksa tūlītēja. Svari.
Tālrunis 20238990

Sertificēts taksators profesionāli izgatavos inventarizācijas lietu Jūsu mežam!
Cena 60 eiro!
Piedāvājam arī:
• mežaudzes novērtēšanu;
• cirsmu dokumentācijas sagatavošanu;
• īpašuma robežu, kupicu ierīkošanu un atjaunošanu;
• bezmaksas konsultācijas.
STRĀDĀJAM VISĀ LATVIJĀ!
Tālr. 26386225

VĒNU SASLIMŠANU DIAGNOSTIKA –
duplekssonoskopija ar konsultāciju 50 EUR.
PACIENTUS PIEŅEM "Vidzemes vēnu centra" vadošais speciālists dr. Dzintars Krasts 22. janvārī Alūksnes poliklīnikā.
Ārstniecības iestāžu reģistrācijas kods 4202-00001
Pieteikties pa tālruni 64322482
www.veselasvenas.lv

Rita Bebre (1940. g.) -
atvadīšanās 17. janvārī 12.00 Zeltiņus kapos.

Ilze Sormule (1938. g.) -
atvadīšanās 18. janvārī 14.00 Opekalna kapos.

Sandra Dzintare (1964. g.) - apglabāta 15. janvārī Mālupes kapos.

Balva Rumjanceva (1934. g.).

AFIŠA

17. janvārī 13.00 Malienas tautas namā – Malienas pagasta iedzīvotāju sapulce.
17. janvārī 16.00 Alūksnes Kultūras centrā – koncerts "Lauris Amantovs 50".
17. janvārī 14.00 pie Gaujienas Tautas nama - " Barikādēm – 35".
17. janvārī 19.00 Jaunannas tautas namā – teātra vakars kopā ar Jaunannas pagasta amatierteātri "Šūpoles" – M. Zīles izrāde "Savedējs".
18. janvārī 13.00 Jaunannas tautas namā – Tautas muzikantu tikšanās – muzikantu saspēle ar tautas mūzikas grupu "Svērte" (vadītāja Iveta Dukaļska).
18. janvārī 14.00 Apes Amatu mājā – meistarklase "Iepazīsti savu rokrakstu". Vadīs rokrakstu analīzes speciāliste jeb grafoloģe Iveta Rozentāle.
19. janvārī 17.00 Kolberģa tautas namā – tikšanās ar Niklāvu Mičuli "Ko nozīmē būt publiskai personai Latvijā?". Aicināti 12 - 25 gadus veci jaunieši.
20. janvārī Alūksnē pie Mātes tēla – 1991. gada barikāžu aizstāvju atceres dienai veltīts atmiņu ugunskurs.
20. janvārī 16.00 pie Kolberģa tautas nama – Barikāžu aizstāvju atceres diena. Jaunalūksniešu multimediālais stāsts.
20. janvārī Apē - Barikāžu atceres pasākums. 17.00 Apes Kultūras centrā - filma "Laika liecinieks", pēc filmas atmiņu ugunskura iedegšana.
20. janvārī 18.00 Ilzenē "Mežrozīšu" māju ceļa galā – Barikāžu aizstāvju 35. gadadienai veltīta atceres pēcpusdiena "Mūsu BRĪVĪBA..." .
21. janvārī pulksten 10.00 Alūksnes novada muzejā norisināsies Barikāžu 35 gadu atceres pasākums "Izdzīvot Barikādēs".

PĀRDOD

malku (3 m, alksnis - 38 eiro/m³, bērzs – 42 eiro/m³, bezmaksas piegāde).
Tālr. 27603515.

sausu bērza malku (40 litru maisos), jauktu koku malku (30 litru maisos). Piegāde bez maksas. Tālr. 28300828.

PĒRK

SIA "MEŽUSILI" pērk meža īpašumus, cirsmas, izcirstus meža īpašumus (3000 eiro/ha). Tālr. 28282021.

Vietējais mežsaimniecības uzņēmums pērk visu veidu meža īpašumus - izcirtumus, jaunaudzes, briestaudzes. Interesē dažāda lieluma platības. Augstākā cena reģionā! Tālrunis 26386225.

Pērk mežus, jaunaudzes, briestaudzes, cirsmas par augstām cenām. Tālr. 2943330.

mežu, lauksaimniecības zemi. Tālr. 29386009.

cirsmas un meža zemi.
Tālr. +371 29418611.

DAŽĀDI

Celtniecības darbi, telpu remontdarbi. Jumtu remonts. Santehniķa darbi (ūdensvadu un kanalizācijas ierīkošana, remonts). Miniekskavatora pakalpojumi (teritoriju labiekārtošana; drenāžu ierīkošana, remonts). Dūmvadu, dabisko ventilāciju, apkures ierīču, dūmeju apsekošana, tīrīšana, remonts, izgatavošana, mūrēšana, oderēšana, uzstādīšana. Dūmu detektori.
Tālr. 22363236, 20404400.

Rīgas medicīnas firmas "Auris" dzirdes aparātu meistars apmeklētājus pieņems piektdien, 23.janvārī no 10.00-13.00 Tirgotāju ielā 13, Alūksnē ("Benu - 12" aptiekas telpās).
Tālr. uzziņām: 26019076.

Konkurss ir noslēdzies!

Iespēju apmeklēt Laura Amantova jubilejas koncertu, kas notiks 17. janvārī pulksten 16.00 Alūksnes novada Kultūras centrā, **iegūst Agnese Forstere. Apsveicam uzvarētāju!**

Pareizās atbildes:
1. Baritons jeb eifonijs.
2. Marija Vīksna.
3. Amsterdamas konservatorija.

Alūksniešiem.lv

SĒRU VĒSTS

Mums palikuši tavi vārdi,
Mums palikusi tava sirds,
Un liekas, ka ikvienā zvaigznē
Vēl tavas acis pretī mirdz.
(M. Jansone)

Mūžībā devusies mūsu mīļā mamma, ilggadēja skolotāja

ILZE SORMULE

(1938. gada 14. jūnijs – 2026. gada 13. janvāris).

Atvadīšanās svētdien, 18. janvārī, pulksten 14.00 Opekalna kapos.

Dēli Ansis un Ivars

Atvadu vārdi
VILNIM BĒRZIŅAM
(1931. gada 6. marts – 2026. gada 9. janvāris)

Lai paliek tev
Lai paliek tev šī krāsa baltā
No krīta putekļiem pie pirkstiem
No burtnīcām.…
(F. Zvaigznons)

Šajā saltajā ziemas laikā pa sniegoto Mūžības ceļu aizgājis skolotājs Vilnis Bērziņš.

Dzimis skaistajā Daugmalē, mācījies Rīgas 1. vidusskolā. Cēsu Skolotāju institūtu beidzis kā mācību un prakses teicamnieks. Pirmie darba gadi aizritējuši Dūrē. Tur sastapta nākamā dzīvesbiedre Ārija.

No 1963. līdz 1991. gadam Vilnis strādāja par matemātikas skolotāju Bejā. Viņš bija apveltīts ar neizsīkstošu entuziasmu un optimismu, bija savu audzēkņu mīlēts un cienīts. Daudzu paaudžu skolēniem viņš bija zināšanu, prasīguma un taisnīguma paraugs, iemācot ne tikai matemātiku, bet arī darba tikumu, precizitāti un atbildību.

Audzēkņu atmiņās teikts: "Visbrīnišķīgākais matemātikas skolotājs manā mūžā bija Vilnis Bērziņš. Nenogurdināmi pēc stundām viņš veltīja laiku ikvienam, kuram mācības sagādāja grūtības, nezaudējot humora dzirksti, uzturot labvēlīgu vidi, un priecājās par tiem, kam labi veicās mācībās."

Vilnis bija audzinātājs 6 klasēm. Viņš prata iepazīt katru skolēnu kā atsevišķu pasauli – gan mācību stundās, gan skolas internātā – un tieši tāpēc skolēnu sirdīs viņš ieņēma īpašu vietu.

Skolā Vilnis bija drošs balsts un uzticams atbalsts savai dzīvesbiedrei Ārijai direktores pienākumu pildīšanā, īpaši skolas saimniecisko jautājumu risināšanā.

Neskatoties uz lielo aizņemtību skolā, Vilnis bija arī lielisks saimnieks savā sētā. Brīvajā laikā viņš prata rast mieru un piepildījumu dabā, ar patiesu aizrautību devās mežā sēņot un ogot.

Ģimene bija svētums. Tajā galvenās cilvēciskās vērības: darba tikums, godīgums, atbildība, savstarpējā cieņa.

Atvadāmies ar visgaišākajām atmiņām no profesionāla pedagoga, atsaucīga kolēģa, un izsakām līdzjūtību visiem, kuri skumst par skolotāja aiziešanu Mūžībā.

Paldies, Vilni, par to, ka mums paliek Tava majestātiskā stāja, taisnīguma izjūta, dzīvesgudrība, vēsturiskās atziņas un izturība!

Kaut gaiši būtu Viņsaules ceļi, kuros skolotājs devās mierīgs un pateicīgs liktenim, kas ļāva padarīt un piedzīvot tik daudz!

Bejas skolas kolēģi

LĪDZJŪTĪBAS

viss notiek vienlaicīgi: dzirkstī prieks
drūp akmens izskalojas saknes kliedz putni
krīt ēna dziest zvaigznes
pirkstu galos sāp dzīvība – viss
notiek vienlaicīgi
(M. Laukmane)

Izsakām visdziļāko līdzjūtību un domās esam kopā ar **Ivaru Sormuli un Andri Sormuli, no māmuļas un vecmāmuļas** uz mūžu atvadoties.

Laikraksta "Alūksnes un Malienas Ziņas" redakcijas kolektīvs

Viss pāriet,
paliek tikai klusums.
(O. Vācietis)

Izsakām līdzjūtību **Aivaram Laizānam, tēvu** mūžībā pavadot.

"CEWOOD" kolektīvs

Tas nav sākums
kādai ziemai,
bet beigas
kādam rudenim.
Pavisam klusi
pārklājies sniegs.
(M. Gūtmanis)

Skumju brīdī esam kopā ar **Baibu un Sandru, tēvu VILNI BĒRZIŅU** Mūžībā pavadot.

Bejas pamatskolas Baibas klasesbiedri

Kad mūžība ver savas durvis
Un klusums pārvēršas vārdos
neredzamos,
Atmiņas paliek kā zvaigznes
debesīs -
Tās nekad nepazūd.
(A. Miķelsone)

Skumju brīdī esam kopā ar kolēģi **Sandru Bērziņu, tēvu VILNI BĒRZIŅU** Mūžībā pavadot.

Sociālās aprūpes centrs "Alūksne"

Ziemeli, pieklusti
šodien mazliet,
Balts cilvēks uz baltu
mūžību iet.
(V. Aizupe)

Ar visgaišākajām atmiņām, dziļā cieņā atvadāmies no skolotāja un audzinātāja **VIĻŅA BĒRZIŅA** un izsakām līdzjūtību **ģimenei**.

Bejas skolas 1973. un 1974. gada absolventi

Tavi darbi citās mājās dzīvos,
Tava labestība tajos degs.
Tevi pašu dzimtās puses zeme
Silti, silti koku saknēm segs.
(N. Dzirkale)

Visdziļākā līdzjūtība **Ārijai Bērziņai un piederīgajiem, VILNI BĒRZIŅU** mūžības ceļā pavadot.

Ligita

Kļūst dzīvības siltums par sveci,
Kas gaismu ir beigusi liet,
Mīļš cilvēks pa sniegotu taku
Kad projām mūžībā iet.
(K. Apškrūma)

Izsakām dziļu un patiesu līdzjūtību **Ārijai Bērziņai un pārējiem tuviniekiem, vīru VILNI BĒRZIŅU** aizsaules ceļos pavadot.

Anna, Maldis, Bejas bibliotēkas lasītāju klubiņa "Pipariņš" dalībnieki

Un tā pa vienam,
un tā pa vienam vien
Pa sārti balto ziedu
klāto sniegu
No spožas saules mirdzuma
ikdienas
Kāds aiziet klusumā
uz mūža miegu.
(C. Dinere)

Izsakām visdziļāko līdzjūtību **Ārijai Bērziņai un piederīgajiem, VILNI BĒRZIŅU** Mūžībā pavadot.

Dzintra, Inta, Ineta, Gundars, Egils

Saņem, labā Zemes māte,
Vienu sirmu māmulīti,
Apsedz viņu silti, silti
Savām smilšu villainēm
(Latv. tautasdziesma)

Pazaudēt mīļu cilvēku nekad nav viegli.
INTA! Šajā grūtajā brīdī mēs jūtam Tev līdzi, **māsu** mūžībā pavadot.

Pededzes senioru grupa "Renesans"

Lai sapnis balts
Viņas dvēseli aijā
Un klusais miers
Ar saviem spārniem sedz.
(Ā. Elksne)

Mūsu patiesa līdzjūtība **Intai Ņikitinai, māsu** smilšu kalniņā pavadot.

Pededzes pagasta amatierteātra "Situācija" kolektīvs

Kā dziju kamols mūžs
ir saritināts,
Kur dzīpari visdažādākie
mirdz.
Ja spētu kāds tos atkal
atšķetināt,
Tad vidū būtu vecmāmuļas
sirds.
(L. Vāczemnieks)

Izsakām līdzjūtību **Irēnai Rumjancevai, vecmāmiņu** pēdējā gaitā pavadot.

Darba kolēģi

Liesa cūkgaļa ar dārzeņu mērci

- 8 šķēles cūkas kakla karbonādes,
- selerijas sakne,
- 1 neliels puravs,
- 2 burkāni,
- 100 gramu saldēto zaļo zirnīšu,
- 1 nepilna ēdamkarote miltu,
- sāls,
- pipari,
- 1 – 2 ēdamkarotes kaperu,
- 150 gramu saldā krējuma,
- 1 ēdamkarote sinepju,
- 2 ēdamkarotes sviesta,
- olīveļļa,
- pētersīļi.

SASTĀVDAĻU te šķiet daudz, tāpēc arī ēdiens izdodas garšīgs. Nomazgāju burkānus un selerijas saknes gabalu, tos nomizoju un sagriezu strēmelītēs. Puravu sagriezu ripiņās. Cūkgaļu – šoreiz izmantoju fileju – sagriezu šķēlēs, izklapēju un apcepu eļļā, kam pievienots sviests. Pārkaisīju ar sāli un pipariem. Pannā ar taukvielām, kur bija cepusies gaļa, liku sagrieztos dārzeņus, tos apcepu, tad pārkaisīju ar miltiem un pacepu vēl. Pēc tam piemaisīju glāzi karsta ūdens un saldo krējumu, visu vēl pavārīju vairākas minūtes. Piejaucu notecinātus konservētos zaļos zirnīšus, sinepes, sāli un piparus, cik vēl šķita nepieciešams, un visu uzkarsēju. Nu varēju izceptās gaļas šķēles pārliet ar pagatavoto dārzeņu mērci un pārkaisīt ar sasmalcinātām pētersīļu lapiņām.

Krabju nūjiņu kotletes ar sieru

KAD IERASTIE krabju nūjiņu salāti jau šķiet apnikuši, bet iepakojums ledusskapī vēl gaida pielietojumu, no tām iespējams izcept arī kotletes. Tās izdodas maigas un garšīgas.
Nūjiņas iztinu no iesaiņojuma un sarīvēju uz smalkās rīves. Tāpat sarīvēju nolobītas vārītās olas un arī sieru. Šīm sastāvdaļām bļodā piesitu vienu jēlu olu, piekaisīju garšai arī maltus melnos piparus un sāli. Visu labi samaisīju. No masas izveidoju nelielas kotletītes, apviļāju rīvmaizē un liku cepties pannā ar uzkarsētu augu eļļu. Pēc laiciņa tās uzmanīgi apvērsu un cepu, līdz izveidojās kraukšķīga zeltaina garoziņa un tās bija gatavas.

- 1 iepakojums krabju nūjiņu,
- 2 vārītas olas,
- 1 svaiga ola,
- 70 gramu siera,
- sāls,
- pipari,
- rīvmaize.

Kartupeļu "vafeles" ar krēmsieru un lasi

- Vārīti kartupeļi,
- krēmsiers,
- kūpināts vai mazsālīts lasis,
- dilles.

IERAUDZĪJUSI šo ideju interneta "dzīlēs", nolēmu pagatavot līdzīgas uzkodas. Šoreiz izmantoju veikalā iegādātos jau izvārītos kartupeļus. Tos izvietoju uz uzkarsētas elektriskās vafeļu cepamās plītiņas iekšējās apakšējās virsmas un piespiežot aizvēru ierīci gandrīz līdz galam. Cepu, līdz kartupeļi kļuva zeltaini. Tā izcepu visus, kas bija iepakojumā. Atkarībā no iekšējo virsmu pārklājuma labāk tās mazliet ietaukot, lai kartupeļi, kam nav pievienotas taukvielas, kā tas ir vafeļu mīklai, nepiedegtu. Izceptās kartupeļu "vafeles" pārsmērēju ar krēmsieru – to izraudzījos ar jau pievienotiem ķiplokiem un zaļumiem – un pārsedzu ar auksti kūpināta laša strēmelītēm. Rotājumam – diļļu zaļumi.

Piparkūku, augļu un zefīra krēma kārtojums

SVĒTKOS neapēstās piparkūkas labi noder dažādu desertu pagatavošanai. "Selgas" kantainās piparkūkas, to daudzums atkarīgs no ēdāju skaita un apetītes, ar mīklas rulli sadrupināju. Saputoju saldo krējumu, pievienojot nedaudz pūdercukura un vaniļas cukuru garšai. Zefīru sagriezu gabaliņos un iemaisīju putukrējumā. Augļus – šoreiz izvēlējos mandarīnus un banānus – nomazgāju, nomizoju un sagriezu mazos gabaliņos. Te varam izmantot tikai eksotiskos citrusaugļus vien – apelsīnus, greipfrūtus un mandarīnus – vai arī tos, kas labāk garšo, pievienojot, piemēram, kivi vai kādu odziņu – zemenes vai avenes. Tādējādi katrreiz iegūsim atšķirīgu desertu, jo arī piparkūkas taču varam aizstāt ar citiem cepumiem, bet saldā krējuma vietā iespējams izmantot arī skābo. Sagatavotās sastāvdaļas kārtoju stikla trauciņos. Vispirms augļu gabaliņus, tad – piparkūku drumstalas, pēc tam - putukrējumu kopā ar zefīra gabaliņiem. Pārkaisīju piparkūku drumstalas un rotāju ar kādu mandarīna šķēlīti. Varam sākt mieloties jau uzreiz, kamēr cepumi vēl kraukšķīgi, vai arī gardo desertu ievietot ledusskapī, lai garšas labāk sadraudzējas.

- Piparkūkas vai citi cepumi,
- 200 mililitru saldā krējuma,
- zefīrs,
- pūdercukurs,
- vaniļas cukurs pēc garšas,
- augļi pēc izvēles.

Teksts un foto:
Brigita Skaistkalne

ISSN 1691-1466

Saziņai ar redakciju

e-pasts: **info@aluksniesiem.lv**

tālrunis: **26410083**

NUMURA CITĀTS

"Caur bānīša logiem viss izskatās citādi"

Markuss Rozenbergs, jaunākais bānīša mašīnists

Alūksnē skanēs koncertuzvedums "Vizma Belševica – Es aiziet nevaru"

Alūksnes Kultūras centrā 20. februārī skanēs īpašs koncertuzvedums "Vizma Belševica – Es aiziet nevaru", kas tapis par godu izcilās latviešu dzejnieces Vizmas Belševicas 95 gadu jubilejai. Uzvedums atklāj Vizmas Belševicas dzejas dziļumu, smeldzi, humoru un drosmi – īpašības, kas arī šodien skan pārsteidzoši laikmetīgi. Tā būs saruna par iekšējo brīvību, personisko atbildību un spēju palikt uzticīgam sev laikā, kad klusums nereti tiek sajaukts ar mieru.

Dzejnieces lomā iejūtas Nacionālā teātra aktrise Līga Zeļģe, balstoties uz V. Belševicas dienasgrāmatu pierakstiem. Dziedātājas Ieva Sutugova un Laila Ilze Purmaliete sniedz jaunas interpretācijas pazīstamajām dziesmām, savukārt jaunais solists Artūrs Biķernieks ar savu balsi un tembru izpelnījies skatītāju atsaucību, izpildot Ulda Stabulnieka un Raimonda Paula dziesmas. Kaspars Markševics ar dziļu iedziļināšanos dzejas tekstos īpaši aizkustina skatītājus.

Koncerts Alūksnē – 20. februārī 19.00 Alūksnes Kultūras centrā. Biļetes Kultūras centrā un Biļešu Paradīzē.

VIZMAS BELŠEVICAS dzejas ceļš mūzikā kļuvis par neatņemamu latviešu dziesmu zelta fonda daļu. Koncertā skanēs klausītājiem labi zināmas Raimonda Paula, Imanta Kalniņa un Ulda Stabulnieka komponētas dziesmas, kā arī īpaši šim notikumam radīts Lailas Ilzes Purmalietes jauns dziesmu cikls.

FOTO: PUBLICITĀTES

Atgriešanās pie Alūksnes skatītājiem

Alūksnes skatītājiem šī radošā komanda jau ir labi pazīstama – pirms diviem gadiem pilsētā ar lielu interesi un ļoti pozitīvām emocijām tika uzņemts viņu veidotais koncertuzvedums, kas veltīts dzejniecei Ārijai Elksnei, atstājot siltu atmiņu un apliecinot publikas atsaucību šāda veida literāri muzikāliem notikumiem. Uzveduma režisore un idejas autore Laila Ilze Purmaliete šim projektam radījusi arī sešu jaunu dziesmu ciklu.

Alūksnes koncertā uzvedumam īpašu skanējumu piešķirs Alūksnes jauktais koris "Atzele" diriģenta Jāņa Baltiņa vadībā. "Ar kori sadarbojos jau otro reizi. Šī sadarbība ir ļoti papildinoša – kora skanējums ir fantastisks. Bijām ļoti priecīgi, ka arī šajā koncertuzvedumā koris piekrita piedalīties. Sadarbība veidojas sirsnīga un savstarpēji atbalstoša. Ar nepacietību gaidu brīdi, kad varēsim dzirdēt kora skanējumu – dzidrās balsis, izcilos dziedātājus ar ārkārtīgi talantīgo diriģentu," teic L. I. Purmaliete. Režisore pauž cerību, ka klausītāji, kuri bija klātesoši koncertuzvedumā, kas veltīts Ārijai Elksnei, būs kopā ar radošo komandu arī šoreiz – Vizmai Belševicai veltītajā koncertuzvedumā. "Alūksnē ir ļoti gudri un vērīgi klausītāji, kuri prot sadzirdēt un saprast arī nopietnas izrādes. To sajutu jau koncertuzvedumā, kas bija veltīts Ārijai Elksnei. Ceru, ka arī šoreiz mēs visi kopā satiksimies Vizmas Belševicas radītajā pasaulē," aicina režisore.

Ceļojums Vizmas Belševicas dzīvē

Uzveduma režisore un idejas autore stāsta, ka koncertuzvedums būs emocionāli bagāts un skaistām melodijām piepildīts – tāds, kas Alūksnē klausītājus aizkustinās līdz pat sirds dziļumiem. "Izcilā dzejniece savas dziļākās domas ir atstājusi vairākās dienasgrāmatās. Iedziļinoties tajās, esam spējuši īpaši pietuvoties dzejnieces personībai, viņas iekšējai pasaulei un dzīves izjūtai. Vizmas Belševicas personību uz skatuves atveidos izcilā Latvijas Nacionālā teātra aktrise Līga Zeļģe, kura tēlā ieplūst tik pārliecinoši, ka skatītājs sajūtās it kā nonāktu tiešā, dziļā kontaktā ar pašu dzejnieci – ar viņas laiku, pārdzīvojumiem un iekšējām cīņām gan kā sievietei, gan kā dzejniecei. Tāpat kā ikvienam cilvēkam, arī viņai dzīvē bija jāpārvar gan kalni, gan lejas. Šis būs stāsts par sievietes dzīves ceļu, kurā savijas trauslums un spēks, dziļas pārdomas un spēcīga vibrācija visās dzīves stīgās. Vizma Belševica ir atstājusi bagātīgu un patiesu liecību par savām domām, sajūtām un pieredzi," stāsta režisore.

Kad satiekas dzeja un mūzika

Šī iekšējā pasaule koncertizrādē atklāsies ne tikai vārdos, bet arī mūzikā, kas Vizmas Belševicas dzeju padarījusi īpaši tuvu un atpazīstamu vairākām paaudzēm. "Šie darbi ir Vizmas Belševicas radošā mantojuma pamats. To būtiskākā esence tiks izcelta un pasniegta uz skatuves, lai ikviens apmeklētājs dotos mājās bagātināts. Manuprāt, šo koncertizrādi Latvijā vajadzētu redzēt ikvienam. Tie nebūs tikai dzejas lasījumi – tā būs patiesa satikšanās ar dzejnieci. Izrādē skanēs dziesmas, kas tapušas ar Vizmas Belševicas dzejas vārdiem. Klausītāji dzirdēs Raimonda Paula skaņdarbus, tostarp "Es aiziet nevaru", "Kamolā tinēja", "Tu nāc, tu ej", "Čakārnītis", "Es mīlu tevi", kā arī Imanta Kalniņa dziesmu "Dūdieviņš" un Nika Matvejeva kompozīciju "Kliedz, mana tauta!". Daudzi pat nenojauš, ka šo iemīļoto dziesmu vārdu autore ir Vizma Belševica – un tieši šī atklāsme kļūs par nozīmīgu koncertizrādes pieredzes daļu," norāda L. I. Purmaliete.

"Vizma Belševica ir viena no mūsu lielākajiem latviešu kultūras dižgariem. Ne velti viņa vairākkārt tika nominēta Nobela prēmijai literatūrā. Viņas skatījums uz dzīvi, pasauli un vispārcilvēciskajām vērtībām, kas vieno dažādu tautu cilvēkus, bija ārkārtīgi plašs un dziļš. Tieši šī universālā domāšana un cilvēciskais spēks padara viņas daiļradi tik nozīmīgu arī ārpus Latvijas robežām. Tāpēc, lai arī Nobela prēmija fiziski nestāv uz viņas plaukta, manās acīs dzejniece šo balvu ir saņēmusi," saka režisore. Vizmai Belševicai netrūka arī humora izjūtas – to spilgti apliecina skatītājiem labi zināmā filma "Tās dullās Paulīnes dēļ", kas tapusi pēc viņas rakstīta scenārija. Radīti arī citi tēli, kas ir vienkāršam cilvēkam saprotami, rosina pasmaidīt un ļauj ieraudzīt sevi no malas. Vizma Belševica prata saprast cilvēkus visā to dažādībā.

Gaisma arī grūtībās

Vienlaikus dzejnieces dzīvē netrūka sāpīgu pieredžu. "Piedzīvotas trīs lielas mīlestības, nodevība un neuzticība. Tomēr šīs sāpes neaptvēra visu dzīvi – vēlāk viņa sastapa vīru Zigurdu Elsbergu, ar kuru attiecībās valdīja dziļa uzticība. Līdz tam dzīves ceļš bija smags un sarežģīts - par to liecina gan viņas dienasgrāmatas, gan dzeja, kurā atklājas dziļi pārdzīvotas mīlestības traumas – sajūta, ka mīli no visas sirds, bet otrs to neizjūt tikpat spēcīgi. Belševicas dzīvē pieredzēts viss – gan krāšņi, radoši pacēlumi, gan arī liela nabadzība," saka režisore. Tomēr, lai cik sarežģīta būtu bijusi dzīve, dzejniece nezaudēja prieku un iekšējo spēku. "Tāpēc brīžos, kad mēdzam gausties par savām grūtībām, varbūt ir vērts paskatīties uz pasauli plašāk – iespējams, tad nasta nemaz nešķitīs tik smaga. Ja atskatāmies uz to, kā dzīvoja mūsu senči pirms daudziem gadiem – viņu ceļš bija daudzkārt grūtāks. Un tomēr viņi izturēja. Pateicoties viņu spēkam, šodien varam dzīvot savā Latvijā, runāt latviešu valodā un būt brīvi. Un tas ir ļoti daudz," rosina aizdomāties L. I. Purmaliete. AMZ

Agita Bērziņa